Leto XXVI. Poštnina plačana v gotovini Postgebühr bar bezahlt Ljubljana, 16. marca 1944 Štev. 11

DOMOVINA in KMETSKI LIST

Verwaltung und Schriftleitung Uprava in uredništvo: Puccinijeva 5 — Fel. 31-22—31-26 — Erscheint wöchentlich · Izhaja vsak teden · Festbezugspreis jährlich · Naročnina letno Lir 24 — Einzelverkaufspreis · Posamezna številka Cent. 80.

PREGLED VOJNIH DOGODKOV

Na vsem jugu vzhodnega bojišča, tam od Spodnjega Dnjepra do prostora pri Tarnopolu divjà že nekaj tednov ogorčena obrambna bitka z raznimi žarišči. Fronta je dolga nad 800 km in vsepovsod se dan za dnem vrstijo siloviti spopadi. Sovjeti mečejo v borbo velike sile, da bi za vsako ceno dosegli prodor ali vsaj kak odločilen poraz nemške vojske, kar pa se jim doslej ni posrečilo Tudi na ostalih delih vzhodnega bojišča, vse tja gor do Narve vedno na novo napadajo močne sovjetske sile. Njihovi poizkusi prodora pa se vselej izjalovijo ob trdovratnem odporu nemških čet.

V Južni Italiji se tudi vrstijo boji, vendar Angleži in Američani ne pridejo nikamor. Zaradi neuspehov na bojiščih nadaljujejo Angloameričani svoje teroristične polete nad Nemčijo in zasedeno ozemlje. V povračilo pa nemška bojna letala napadajo London in važna oporišča v Angliji. O stanju na bojiščih je nemško vojno poročilo v torek, 14. t. m. podalo naslednjo sliko:

*

V južnem odseku vzhodnega bojišča, kjer so na brezdanjih poteh in popolnoma zablatenem ozemlju ogorčeni boji, v katere z obeh strani mečejo nove oddelke, se odlikujejo naše čete napram nadmočnim sovražnikovim silam vedno znova z zgledno vztrajnostjo in neomajnim napadalnim duhom. Tako sta se v zadnjih dneh posebno odlikovali oklopna grenadirska divizija »Grossdeutschland« pod poveljstvom generalnega poročnika von Manteuffla in čete 59. armadnega zbora pod poveljstvom generalnega poročnika Friedricha Wilhelma Schulza.

V okviru predvidenega umikalnega pokreta je bilo po razrušenju vseh vojno važnih naprav izpraznjeno mesto Herson.

Na prostoru južno od Staro Konstantinova in vzhodno od Tarnopola so bili naši protinapadi uspešni.

Na ostalem vzhodnem bojišču so izvedli boljševiki le še na prostoru severnozapadno od Nevelja močnejše, toda brezuspešne napade. V bojih zadnjih tednov se je tu posebno odlikovala spodnjesaško-šlezijsko-holsteinska 170. pehotna divizija s podrejenimi oddelki pod poveljstvom polkovnika Hassa.

V Italiji tudi včeraj ni bilo nobenih pomembnejših bojev. Nemški lovci in protiletalsko topništvo so sestrelili nad nettunskim predmostjem 7 sovražnikovih letal.

Na Sredozemskem morju so naši podmorniški lovci uničili sovražnikovo podmornico.

V zadnji noči so vrgla angleška motilna letala bombe na zapadno-nemški prostor.

Nemška bojna letala so z dobrim uspehom napadla cilje ob južni angleški obali.

*

V nedeljo je bil spominski dan junakov nemškega naroda. Po radiu je govoril vrhovni poveljnik nemške vojne mornarice, veliki admiral Dönitz. Naglasil je, da je danes Nemčija v neusmiljenem boju, ki je najtrši in najresnejši. Nemški narod pa bo prestal to usodno vojno zaradi odločnosti nemške domovine. V enotnosti med vodstvom boreče se fronto in domovino je vsa ogromna moč nemškega naroda. V tej enotnosti je Nemčija nepremagljiva. S takim svojim junaškim zadržanjem — pa naj ta vojna zahteva od nemškega naroda še takšne žrtve in preizkušnje — bo Nemčija dosegla nemški mir, mir ponosnega in v stiski zedinjenega naroda z novo veliko bodočnostjo v pravi narodni in socialistični skupnosti. Zato se ne moremo, je končal veliki admiral Dönitz, danes bolje zahvaliti in bolje počastiti naše padle junake, kakor da se izjavimo pripravljene dati tudi naše največje žrtve za zmago v stalni zvestobi narodu in Führerju.

*

Nemški propagandni minister dr. Goebbels je v zadnji številki tednika »Das Reich« napisal članek, v katerem ugotavlja, da zavezništvo med sovražnimi državami poka. Angleži spoznavajo, da bo boljševizem razkrojil njihov imperij. V Londonu vidijo približevanje take usode in ne najdejo več nobenega izhoda, ki bi se ga mogli poslužiti, da bi ji ušli. Temu nasproti nemško vojno vodstvo ne stoji, kakor angleško, pod notranjim pritiskom, temveč popolnoma svobodno dela vse ono, kar ima za umestno. Nemški narod gre v zadnje bitke z neomajno voljo, da jih pod vsemi okoliščinami dobi. Od Führerja do poslednjega moža stojimo vsi Nemci,« pravi dr. Goebbels, »v strnjeni falangi volje in najtrše in brezpogojne odločnosti. Noben dogodek nas ne bo mogel presenetiti, kajti mi smo pripravljeni. Pripravljen biti — to pa je, kakor znano, vse.«

Škoda zaradi komunizma

Škoda, ki jo povzroča komunizem slovenskemu narodu, je trojna. Ubija naše najboljše ljudi, uničuje naše narodno premoženje in kvari našo ljudsko moralo. Vsaka izmed teh treh žalostnih postavk bi morala zadostovati za naš splošni odpor proti komunizmu. Še prav posebno se torej moramo strniti v enotno fronto zoper celotno komunistično početje v sedanjih razmerah, še bolj pa zoper njegove naklepe za bodočnost.

Na nedavnem velikem delavskem protikomunističnem zborovanju v Ljubljani smo čuli strašne ugotovitve o gmotni škodi, ki jo je komunizem prizadejal slovenskemu narodu in posebej slovenskemu delavcu. Nič manj kakor tri milijarde lir znaša ta škoda. Zato bomo v ugodnih okolnostih potrebovali 20 let, da bomo vse porušeno pozidali. Škoda na poslopjih znaša polno milijardo lir, saj je pogorelo 200 slovenskih vasi. Poslopja zgodovinske in umetniške vrednosti, ki so zdaj uničena, cenimo na najmanj 300 milijonov lir. Pol milijarde znaša vrednost obveznih posekov gozda, do katerih je prišlo zaradi nastopanja OF. Nadalje je strašno trpela naša živinoreja, ker cenimo škodo na najmanj 150 milijonov lir. Z uničevanjem javnih naprav je komunizem povzročil nad pol milijarde škode. Zaradi ustavitve gospodarske delavnosti, zaradi pomorov in uničevanja pridelkov je nastalo najmanj 400 milijonov lir škode.

Zakaj ves ta uničevalni bes? Tudi na to vprašanje je bil dan odgovor na veliki delavski manifestaciji. Komunisti povzročajo tolikšno škodo, da bi slovenski narod obubožali, nakar bi postal bolj sprejemljiv za krvavo revolucijo. Le zato so zagorele naše kmetske domačije in vmes skromne delavske hišice, da je poštena slovenska družina zgubila svoje oporišče. Zato so zagorele cerkve in šole, da bi slovensko kmečko ljudstvo izgubilo smisel za narodno in versko probujo. Toda ne samo proti kmečkemu in delavskemu stanu, tudi proti meščanstvu so naperili slovenski komunisti svoje načrte. Kakšna je usoda slovenskega meščana v komunistični družbi? Meščanstvo je prvi sloj, ki ga hoče komunizem uničiti do temeljev. Med komunizmom in meščanstvom ne more biti sporazuma. O tem pričujejo vsemu svetu krvavi zgledi v Sovjetiji. Toda dokler je meščanstvo s svojim premoženjem in s svojo lahkomiselnostjo dostopno komunistični propagandi, se komunizem poslužuje prilizovalne taktike, češ: saj ne bo tako hudo, samo v sedlo nam pomagajte! Žal je treba ugotoviti, da slovensko meščanstvo ni pokazalo potrebne zrelosti v presojanju komunističnega početja na slovenskih tleh. Salonski komunisti, kakor imenujemo meščane, ki tratijo velike besede o socialni revoluciji in odpirajo mošnjiček, da bi se nekako »odkupili«, so v največji meri krivi, da Ljubljana tako dolgo ni spregledala. Zlasti meščanska mladina je v takem ozračju bila zelo dostopna komunističnim mamilom. Marsikatera mati ne bi danes žalovala za nebogljenim sinčkom, ki ga je namišljena romantika zvabila v dolenjske gozdove, ako bi ga bila pravi čas poučila in posvarila.

Slovenski kmet, najhuje prizadet od komunističnega besa, se je prvi zbral in se uvrstil v enotno fronto, ki jo predstavlja naše domobranstvo. Ramo ob ramenu se je kmetu pridružil slovenski delavec, ki je s tisočerimi podpisi na božični deklaraciji in z velikimi manifestacijami izpričal svoj odločni in dokončni odpor zoper mednarodni boljševizem. Zdaj se prebuja tudi naše meščanstvo. Bolj ko se sedanja vojna bliža svojemu višku in končni odločitvi, ki bo veljala za dolga, dolga leta, bolj in bolj spoznava slovenski meščan, da so samo v lastnem narodu — to se pravi na strani slovenskega kmeta in delavca — njegove prave korenine. Ogromna škoda, za katero bo treba strniti vse zdrave sile slovenskega naroda, ako hočemo obnoviti domovino, nadaljo nujna potreba, da naše mlado pokolenje moralno ozdravimo, predvsem pa tisočeri in tisočeri grobovi naših najboljših ljudi kličejo Slovence v enoten tabor, v borbo za blaginjo domovine in s tem v borbo zoper boljševizem na slovenskih tleh.

Na Primorskem in Goriškem se svita:

K narodu, ne v komunizem!

Dogodki zadnjih mesecev so izpametovali zaslepljene

Poročila z Goriškega in Primorskega povedo zadnje čase, da se razmere jasnijo. To je prav. Vsi vemo, da je ta del slovenskega naroda izredno bister, pošten, marljiv in narodno zaveden. Toda po izdajstvu in zlomu »cesarske« italijanske vojske je boljševizem v splošnem brezvladju prevzel »oblast« in se mu je posrečilo potegniti primorsko in goriško ljudstvo v zmedo in nesrečo.

Kmalu pa so začeli žalostni dogodki ljudem odpirati oči. Po umorih posameznih zavednih n[…] rodnjakov so se razvedele podrobnosti o velik[…] pokolju v Cerknem, kjer je doslej že nad 200 g[…]bov »likvidirancev«, večinoma nedolžnih žrtev [...]činskega komunističnega početja. Zlasti vsi [...]zumnejši ljudje so spregledali, da z gozdovništv[om] in krvoločnostjo ni mogoče imeti nič skupneg[a]. Medtem ko državna oblastva skrbe za red in n[...] se življenje v Trstu, na Primorskem in na Go[...]

Bivši jugoslovanski kralj Peter je pred dnevi na naglem odpotoval iz Kaira v London, da bi izprosil pri Churchillu, naj bi ga vendar vpošteval. Toda medtem je vmes spet usekala Moskva. In sicer sta ondotni poslanik Stanoje Simić in podpolkovnik Miodrag Lozić prekinila vse odnose s Petrovo vlado in se javila na razpolago Titu, kot Stalinovemu zastopniku na Balkanu.

*

Šef italijanskega generalnega štaba general Gambara, bivši italijanski poveljnik v Ljubljani, je odstopil. Za njegovega naslednika je bil imenovan armadni general Arhimend Mischi. Generalu Gambari je bil dovoljen daljši dopust iz zdravstvenih razlogov.

škem razvija več ali manj mirno in redno. Ni posebne živahnosti, pa tudi ne zastoja. Ljudstvo se vrača nazaj k svojemu narodu in mirno pričakuje nadaljnjega razvoja dogodkov. O tem je pa splošno prepričano, da komunisti ne bodo krojili usode slovenskemu narodu. Zanesljiva znamenja kažejo, da se je v začnjem času izvršil značilen preokret v splošnem razpoloženju, preokret, ki jamči, da bo odslej pripadala beseda samo zdravim in poštenim ljudem, ki bodo svoje ljudstvo vodili na pot njegovih resničnih koristi.

*

Ker na naših tleh boljševizem nima več pravih uspehov, razsaja onkraj Soče, zlasti v Furlaniji. V zadnjem času so tolovaji odpeljali več duhovnikov videmske škofije. Vlomili so ponoči v župnišča ter jih odvedli s seboj v gozdove. Videmski nadškof je nato prejel grozilno pismo z zahtevo, naj prekliče svojo cerkveno naredbo, da se padlim komunistom ne sme dovoliti cerkveni pokop. Videmski nadškof je na grozilno pismo odgovoril javno s prižnice. Rekel je, da ga ne bo nikakršna grožnja spravila s pravičnega pota ter je pozval tolovaje k pokorščini do cerkve. »Kar pa se tiče usode odvedenih duhovnikov,« je dejal nadškof, »sem jim blizu s svojimi molitvami. Katoliška cerkev je imela že mnogo mučenikov. Ako bi tolovaji res imeli žalosten pogum, da bi pomorili ujete duhovnike, bodo doživeli odpor ljudstva, kakršnega si gotovo ne predstavljajo. «

*

S Tolminskega so pa pred dnevi sporočili: V Volčah so komunisti odpeljali gostilničarja in posestnika Manfreda. Obtožili so ga, da je pri zadnji mobilizaciji izdal terence. To je zadostovalo, da so ga usmrtili. Bil je v najlepši moški dobi in znan po vsem Tolminskem. Vedno je bil zaveden Slovenec in je izpočetka nasedel komunistom. Ko pa je izpregledal in se hotel otresti komunističnih spon, si je nakopal maščevalnost in smrt. Usoda tega moža je značilna za usodo še marsikaterega drugega zavednega Slovenca na Goriškem in Primorskem, zato ljudstvo spregleduje in se odvrača od zločinskega komunizma.

*

Poročila z Dolenjskega pravijo, da se komunisti sami med seboj in to še celo v vodstvu vedno bolj grdo gledajo in medsebojno pobijajo. Marsikod je prišlo že do krvavih spopadov med komunističnimi oddelki. Spor je med obema glavnima tolovajema OF Kidričem in Kardeljem. Drug proti drugemu rovarita in si izpodkopavata tla. Posledice tega spora so občutne v medsebojnih spopadih oddelkov, verjetno pa bo spor v vodstvu OF kmalu dobil še drugačne oblike. Komunistična OF v celoti izgublja, ker naše ljudstvo odločno odklanja boljševizem in njegova grozodejstva. Prav povsod, koderkoli gospodarijo komunisti, so vse kleti in vse shrambe izpraznjene, hlevi iztrebljeni. Nikjer ni soli, cigarete so pa samo za »voditelje«. Srečen je, kdor se more rešiti iz komunističnega »raja«. Kdor pa ne more pobegniti, se skriva, dokler se mu ne ponudi prva priložnost, da se reši na varno. Hudo je, pravijo ljudje, ki prihajajo v Ljubljano, toda še hujše bo, ker je pod komunističnim gospodarstvom vse zapuščeno in zemlja ne bo obdelana. Primanjkuje delovnih moči, primanjkuje živine, orodja, semena in vseh potrebščin. V vedno večjo bedo tonejo naši kraji, koder gospodari komunizem. Zato molijo verni ljudje: »Ne samo lakote, vojske in kuge, temveč predvsem komunizma nas varuj, Gospod.«

DOMAČE NOVICE

* **Smrt mladega slovenskega znanstvenika.** Nepričakovano in mnogo prezgodaj je ugasnilo življenje prof. Ljudevita Kuščerja, docenta ljubljanske univerze, ki so ga pokopali pretekli četrtek. Bil je odličen prirodoslovec, ki je zlasti raziskoval življenje polžev. Kot takega so ga poznali tudi daleč izven naših meja. Napisal je več razprav, ki bodo trajno pričale o njegovem velikem prirodoslovnem znanju. Izvolitve za izrednega profesorja ljubljanske univerze, ki je bila že v teku, ni več doživel. Naj mu bo ohranjen časten spomin!

* **Anton Žnideršič 70-letnik.** Vsem slovenskim čebelarjem je dobro znano ime Antona Žnideršiča, po katerem se imenujejo sodobni panji. 13. t. m. je zaslužni mož praznoval 70-letnico. Po rodu je iz Ilirske Bistrice, študiral pa je gimnazijo v Kočevju, nakar se je izobrazil za trgovski poklic. Danes živi v Ljubljani, kjer vodi tovarno testenin. Čebelariti je začel že v mladih letih in se razvil v velikega čebelarja. Imel je do 500 panjev velike mere. Sestavil je po zgledu učitelja Albertija nov panj, ki ga imenujemo Až-panj ali kratko žniderščevec. Našim čebelarjem se je panj tako priljubil, da je danes najbolj razširjen, uvedli so ga pa tudi na Hrvatskem in v Srbiji. Žnidaršič je neumorno sodeloval pri »Slovenskem čebelarju« in spisal knjigo »Naš panj«. Za razvoj slovenskega čebelarstva ima torej častne zasluge, s katerimi se je trajno zapisal v našo domačo zgodovino.

* **Izključeni advokati.** Kakor je objavil »Službeni list« 18. t. m., so bili po sklepu advokatske zbornice v Ljubljani z dnem 7. marca 1944 izbrisani iz imenika odvetnikov tukajšnje zbornice naslednji odvetniki zaradi pripadnosti h komunističnim tolpam: dr. Brecelj Marjan iz Kranja, dr. Černej Darko iz Ljubljane, Stante Jernej iz Celja, dr. Šnuderl Makso iz Kočevja, dr. Vasić Ivan iz Novega mesta, dr. Vavpetič Lado iz Ljubljane, dr. Puc Boris iz Ljubljane, dr. Vilfan Jože iz Kranja ter dr. Modic Heliodor, dr. Campa Lojze in dr. Gruden Igo, vsi iz Ljubljane.

* **5.000 lir in 10 knjig bo za 10 lir** prejel dobitnik, ki bo zadel tombolo in izžrebal to veliko vsoto. Knjige bi veljale okrog 1.500 lir, Torej: najmanj 7.000 lir za 10 lir — to nam daje Zimska pomoč v svoji ljudski knjižni tomboli. Takšne zamenjave vam nihče še nikoli ni ponudil. Razumljivo je, da se je boste poslužili. In niti iskati vam je ni potrebno. Saj vam raznašalci prinašajo srečo kar na dom, ko vam izročajo tombolske tablice.

* **Nova odredba o oddaji telet za zakol** določa: teleta, ki se oddajo v zakol ne smejo biti starejša od 25 dni. Prevzemnik telet je dolžan vsak prekršek te določbe javiti pristojni oblasti. Za zakol oddana teleta se vračunajo v delež za obvezno oddajo goveje živine. Prekrški se kaznujejo z denarno kaznijo do 5.000 lir ali z zaporom do dveh mesecev. V vsakem primeru se tele zapleni.

* **Opozorilo k novi policijski uri.** Do nove odredbe sta hoja in vožnja po javnih cestah, trgih in potih na območju mestne občine Ljubljane in onih delov sosednjih občin, ki so vključene v ljubljansko zaporno ozemlje, od 22. do 4.30 ure prepovedani. Kdor bo po uri prepovedanega kretanja na javnih potih, cestah in potih ustavljen, mora na poziv takoj ostati na mestu, sicer se uporabi strelno orožje. Prekrški se kaznujejo z globo od 100 do 1000 lir ali z zaporom od 1 do 10 dni, v težjih primerih pa z obema kaznima.

* **Gospodarska policija v Jadranskem Primorju** je bila ustanovljena za pokrajine Trst, Gorica, Reka, Videm in Pulj. Naloga te policije, ki jo sestavljajo domačini, je: kontrola oddaje, pridelave in razdelitve preskrbovalnih dobrin — torej boj proti črni borzi — preprečevanje nedovoljenega odstopa blaga iz operacijske cone in zagotovitev cen, ki so dovoljene po pristojnih uradih. Centrala je v Trstu. Gospodarska policija je takoj uspešno začela svoje delo in je več tisoč kilogramov blaga zaplenila že prve dni.

* **Glede sprejemanja strganih bankovcev** je objavila davčna uprava za mesto Ljubljano, da se ta zadeva že urejuje in da je davčna uprava že dobila navodila, po katerih mora sprejemati obrabljeni papirnati drobiž. Glede bankovcev večje vrednosti ni bilo do sedaj ničesar odrejeno. Kljub temu bo davčna uprava sprejemala manj pokvarjene novčanice vseh vrst toliko časa, dokler poštna uprava ne bo zavračala takega denarja.

* **Rejci malih živali v Ljubljani** imajo z nastopom pomladi razne skrbi. Letošnjo zimo je zaradi nepravilnega ravnanja in nestrokovne pažnje poginilo v Ljubljani prav visoko število kuncev in perutnine. Vzrokov je več. Eden pa je poglaviten: rejci naj v bodoče obdrže čez zimo le toliko živali, kolikor jih morajo res prerediti, toda te naj bodo močne, odporne in plemensko sposobne. Trajna je škoda, ki jo je Ljubljana imela to zimo zaradi prevelikega pogina malih živali. To je treba v bodoče preprečiti. Ob prehodu k pomladnem krmljenju naj bodo rejci malih živali previdni.

* **Na 199.000 lir kaznovani verižniki.** Zaradi kršitve raznih protidraginjskih ukrepov in naredb je bilo februarja kaznovanih od policijske uprave 164 oseb na skupno denarno kazen 199.000 lir. Največ oseb je bilo kaznovanih zaradi neupravičenega prejema živilskih nakaznic in sicer 124 oseb, skupno na 133.000 lir. Posamezne kazni so bile od 500 do 5000 lir. Nekatere osebe so prejemale živilske nakaznice drugih oseb, ki so bile že delj časa odsotne, druge pa so imele večje zaloge racioniranih živil, zlasti belo moko, ne da bi to prijavile Prevodu. Zaradi navijanja cen je bilo kaznovanih 16 oseb na 33.000 lir denarne kazni.

* **Dajalci krvi v Ljubljani** so sodobni pomočniki zdravniške znanosti. Že večkrat smo pisali o njih. Pred kakimi 10 leti je bolnišnica prvič iskala po časopisju zdrave moške, ki bi bili pripravljeni oddati del svoje krvi potrebnim bolnikom. Kar je takrat zbudilo pozornost, je danes povsem umevno. Tudi v Ljubljani imamo poleg drugih bolnikov dosti vojnih žrtev, katere so zdravniki rešili ali jih še rešujejo s transfuzijo krvi. Vsake 3 do 4 tedne je dajalec krvi zmožen oddati 500 do 700 gramov krvi. Običajna nagrada je 500 lir, povrh pa ima mož pravico do dodatne živilske karte in v bolnišnici mu po navadi postrežejo z dobrim kosilom ali večerjo.

* **Zaradi streljanja v Zvezni ulici** v Ljubljani se je moral zagovarjati pred malim kazenskim senatom 39 letni delavec Kalman Časar iz Zavorja pri Murski Soboti, ki že več let biva v Ljubljani. Lani na Mali Šmaren je vinjen in ljubosumen krvavo obračunal s svojo prijateljico Frančiško Rohovo. Takoj nato je na begu iz njenega stanovanja streljal še na ženo hišnega gospodarja in fotografa Ano Potrčevo, ki je slučajno stopila na stopnice. Obe sta dobili smrtno nevarne poškodbe. Rohovi je krogla prebila lobanjo na temenu, Potrčevo pa je zadela v trebuh in ji ranila jetra, želodec, črevo in vranico. Še danes nista popolnoma izven nevarnosti. Časar se je izgovarjal s pijanostjo. Obsojen je bil na 4 leta zaročenja. Ani Potrčevi mora plačati 6000 lir za stroške zdravljenja.

* **Nesreče z granatami** so med neprevidno mladino prav pogoste. Pred dnevi se je v Ljubljani ponesrečil neki 11-letni sin nameščenca električne cestne železnice. Dečko je postal žrtev zločinskega pobalinstva. Drug fantič je namreč vrgel za njim naboj, ki je meter za njegovim hrbtom tudi eksplodiral. Na srečo ranjenec ni dobil smrtno nevarnih poškodb. Pobalina, ki je vrgel naboj pa čaka huda kazen. — Zlasti tudi na Dolenjskem je potrebna previdnost pred razstrelivi. V Bršljinu je neki begunski otrok iztaknil ročno bombo in jo začel obdelovati s kamenjem. K sreči je bila bomba že demontirana. Vžgal se je samo smodnik, ki je dečku osmodil lase na obrvi in ranil roko.

* **Prva sodba o nedovoljeni prodaji cigaret** je bila pred dnevi izrečena pred ljubljanskim sodiščem. Letos v februarju je neki mladenič iz Kozarij prodal 28 letnemu Milanu Mičetiču od Sv. Kuzme pri Bakru, ki se bavi s tihotapstvom tobaka, 1900 cigaret »Morava« za 1900 lir, seveda brez tobačnih nakaznic. V preiskavi sta oba priznala kupčijo, s katero sta se pregrešila zoper določbe, ki zabranjujejo kopičenje tobačnih izdelkov in navijanje cen tem izdelkom. Pri razpravi je bil Mičetić obsojen na 10 dni strogega zapora in na 700 lir denarne kazni. Državni tožilec je prijavil priziv zaradi prenizko odmerjene kazni. Razprava proti mladeniču iz Kozarij, ki ni prišel pred sodnike, je bila izločena.

* **Vence z grobov so kradli** na ljubljanskem pokopališču pri Sv. Križu letos v januarju štirje frkolini. Odnesli so 28 svežih vencev v vrednosti 7.000 lir. Dva od družbe pa sta že poprej odnesla več vencev v vrednosti 5.000 lir. Vence so prodali nekemu cvetličarju. Pred sodniki malega senata so se na vse načine izvijali in naposled vse priznali. Trije so bili obsojeni vsak na 2 meseca strogega zapora, četrtega pa so sodniki strogo posvarili in ga postavili pod nadzorstvo.

* **Z mrzlo vodo se je opekel.** To se sicer neverjetno čuje, pa je vendar resnično. V oknu Pesdirjeve točilnice sredi Ljubljane so že dolgo razstavljene velike in male steklenice raznih finih vin in drugih krepčilnih tekočin. Ker okno ni zavarovano z roleto, je neki zlikovec ponoči udaril po šipi, napravil precejšnjo luknjo in pobral vse steklenice. Gotovo je bil vesel imenitnega plena in je menda brž napravil poizkušnjo. Toda, to svoje junaštvo si bo pač bridko zapomnil. V vseh teh reklamnih steklenicah je bila namreč suma voda, ki je gotovo že smrdela.

* **Lesene igračke** izdelujejo zdaj tudi v Ljubljani. Zlasti nekateri revni ljudje so se pridno lotili tega posla. V Ljubljani je več beguncev iz Dobrega polja, ribniške okolice in od drugod, ki so že prej izdelovali igračke, zdaj pa so to domačo obrt začeli razvijati tudi v Ljubljani. Prav pridno pripravljajo ragljice za velikonočni čas.

* **Sekanje murv v tržaški pokrajini** je zdaj strogo prepovedano, prav tako vsako obrezovanje teh dreves, ki še niso dopolnila tretjega leta. Za vsak posek murv je potrebno dovoljenje tržaške prefekture. Za vsako murvo je treba zasaditi novo drevesce. Prestopki se kaznujejo z globo do 10 tisoč lir in zaporom do 3 let.

Naša dežela! Predvsem za tvojo obnovo potrebuje domovina starih kovin. Zato ne sme mi ničesar v izgubo. Prispevajte vse kovinske kose in predmete, ki jih ne rabite.

Knjižna tombola

Gotovo ste že brali v dnevnem časopisju o knjižni tomboli Zimske pomoči. Raznašalci tombolskih tablic pripovedujejo, da je tombola že zajela vso Ljubljano. Če še nimate tablic, jih morete kupiti v pisarni Zimske pomoči v Gradišču. V dnevnem časopisju pa vsak dan objavljamo obvestila o knjižni tomboli. Berite jih!

Pričakovanje

Sleđnjič sem prišel tako daleč. Zmenila sva se za sestanek. V četrtek ob štirih... Da v četrtek! Kako prijetno mi zvene te besede v ušesu. Zopet bo poleg mene in gledal bom njene velike baržunaste oči, tiste oči, ki tako nedolžno, vprašujoče gledajo v svet, vendar nikoli ne veš, kakšna misel se skriva za njimi. Torej v četrtek ob štirih...

Prišel sem točno, kakor ura. Čakam na dogovorjenem mestu. Prihajajo tramvaji drug za drugim, ljudje izstopajo, se gnetejo, prerivajo... Kdaj bom zagledal njo med njimi? Z enim izmed teh tramvajev se mora pripeljati. Obljubila mi je, da pride. »Počakaj me gotovo,« mi je rekla, ko sva se pred dnevi slučajno srečala. Potem lahko pričakujem...

Kazalec na uri se počasi premika naprej, minuto za minuto... čas teče... Z vsako minuto se stopnjuje pričakovanje, nestrpnost se veča. Pet minut čez je že, a nje še ni. Kaj naj to pomeni? Mogoče se pelje s tistim tramvajem, ki se je prav zdajle prikazal izza ovinka? Da bi le bila! Pazljivo ogledujem vse ljudi, ki so se pripeljali. Da! Tam je ona! V tistem svetlem plašču. Saj ga tako dobro poznam. Naposled je le prišla. Nekaj sladkega se je razlilo v meni... prišla je... že jo vidim, kako se smeji, da se ji sveti dolga vrsta lepih belih zob, vidim njeno zagorelo polt, ki vpliva name tako prijetno, ker me nehote spominja na tiste dni, polne sonca in lepote, ki sem jih doživljal na planinah.

Sledim z očmi vsakemu njenemu gibu. Zdajle se mora obrniti proti meni. Kako? Kako? Zmotila se je. Stopil sem hitro za njo. In prav v trenutku, ko je hotela vstopiti v bližnjo trgovino, se je ozrla. Kakor bi me nekdo z betom po glavi. Ni ona...! Kako so me mogle oči tako slepiti.

Šel sem nazaj na svoje mesto, postal sem nemiren. Prižgal sem si cigareto in globoko potegnil dim v pljuča, da me je prijetno poščegetalo po griu in me vsega poživilo. Pogledal sem na uro. Joj! Kar ustrašil sem se, samo nekaj minut še. In potem? Da le ne bi tekel čas tako hitro! In potem... Zopet sem potegnil cigareto, da je zagorela kakor slama. In potem... kaj potem — če je ne bo? Na to nisem niti pomislil. Kakor šivanka ostra misel se mi je zajedla v možgane: ne bo je! Z vsako minuto je postajala ta misel močnejša, še se ji upira druga: obljubila je! A naposled tudi ta poslednja izgine in ostane samo ena, jasna in močna: ne bo je!

Tramvaji se ustavljajo pred menoj, ljudje izstopajo, hite mimo mene, jaz pa zaman iščem med njimi njo, ki jo čakam. Sam ne vem, zakaj še stojim na tem pločniku in česa še čakam. Nekaj težkega je leglo name ter me prevzelo neko nejasno čuvstvo. Kaj se je zgodilo z menoj v teh desetih minutah čakanja, da se počutim tako neprijetno? Saj si nisem ničesar obetal, česar bi si ne smel. Mogoče sem s tem izgubil neko stvar, ki mi je bila dragocena? Ne! Kako hočeš nekaj izgubiti, ko še nisi ničesar imel. Ničesar imel? Kaj pa je bilo potem tisto, ki se je rodilo v tebi, ko si jo srečaval v krogu njenih prijateljic? In ali niso njena zdrava polt in tiste nežne oblikovane ustnice polne rdeče krvi, kakor bi se vsak dan napile svežine rdečih vrtnic, ali niso razburjale tvoje domišljije? Da, izgubil sem, izgubil za trenutek upanje, da se bodo te nežne ustne meni nasmihale in da bom jaz tisti, ki bo gledal te baržunaste oči polne še neizpetih melodij in nesproščenih sanj...

Dolgo sem še stal in gledal, kako so prihajali tramvaji, toda sedaj me niso več zanimali, niti ne ljudje, ki se tako čudno gnetejo, kdo bo prvi vstopil. Gledal sem ljudi, a videl sem samo nejasne sence. Šele vesela pesem kosa, ki je nekje skrit za zelenjem košatega kostanja kratkočasil svojo samičko z lepimi melodijami, me je vzdramila. Nato sem odšel sam čisto sam, na dolg izprehod v pomladanski gozd.

*

Drugi dan sem prejel rožnato, dehteče pisemce. V njem je bilo zapisano:

»Vi pa vi, junak! Bila sem točna kakor vedno v življenju. Vi se pa izprehajate po gozdu — o, saj vse vem! Prosim, odslej me ne pričakujte nikoli več!«

—eli

Emil Frelih:

Razočarana Marija

V zraku je zadišalo po pomladi.

Petra so poklicali k vojakom. S težkim srcem se je poslovil od Marije in odrinil kakor toliko drugih v daljne južne kraje. Tolažila ju je zavest, da bo po nekaj mesecih prišel na dopust.

Marija ga je spremila do vojašnice.

»Ne boj se, saj se bova kmalu videla!« ji je dajal poguma, ko je videl njene solzne oči. Tudi sam se je komaj zadrževal, ko ga je od ganotja stiskalo za goltanec.

»Veliko mi piši in ne pozabi name!«

»Bom, bom!« je kratko odvrnil, ko je požrl nadaljnje besede in se hitro obrnil, da bi prikril lastno žalost ob slovesu.

Marija ni prišla več do besed, Peter je utonil za velikimi mrežastimi vrati.

Tisti večer je še pozno v noč sedela na postelji v svoji kamri s Petrovo sliko v rokah...

Marija je enakomerno potekal čas. Od zgodnjega jutra do poznega mraka je gospodinjila in pospravljala pri neki družini. Šele po končanem delu, ko se je trudna skoraj opotekla v svojo kamro, se je mogla vsa predati sladkim mislim na Petra. Tudi prvo pošto je že dobila od njega. Drgetala je od sreče, ko je prejela dopisnico. Pisal ji je, da je zdrav in da mnogo misli nanjo. Odgovorila mu je z daljšim pismom. Odkar je prejela od njega pošto, je bila v mislih še bolj pri njem. Od takrat pa je tudi gospodinja strože postopala z njo; kar je napravila, ji ni bilo prav. Sitnarila je in jo zmerjala za vsako malenkost. In vsega tega naj bi bil kriv Peter, ker ji je prepogosto pisal. Zato ji je strogo prepovedala pisati ali prejemati kakršno koli pošto.

Gospodinji ni bilo moči nikoli dovolj ustreči.« »Jutri boste nekoliko prej vstali!« je rekla drugič spet: »Nocoj boste morali delj časa delati! Toliko stvari se je nabralo!« Lastila si je vse njene moči, kratila ji je celo počitek. Tisti dve urici po dvakrat na teden ko je Marija imela prosto, je smatrala za nezaslišano podpiranje lenobe poslom. In vendar so ji bili ti popoldnevi po godu. Kadar je bil mož na potovanjih za kupčijami, je prihajal k njej polizan mladenič svetlih las in deškega obraza. Da bi zadeva ne postala sumljiva, je prihajal tudi takrat, kadar je bil doma njen mož. Kdaj pa kdaj sta šla tudi v kavarno in v gledališče.

Če se je Marija v tistih dneh vrnila s sprehoda in ji je gospodinja sama prišla odpret vrata, se je ta očitno zmedena in kar moč prijazno začudila: »Marija! Ste že nazaj?« Bila je naglo in površno odeta v dolgo haljo. Njene krmežljave oči so bile kakor izjokane in vroči lasje so ji neurejeno vreli in se lepili po čelu. Ob takih prilikah Marija ni nikdar smela stopiti v salon ali sobo; gostu je stregla gospodinja sama.

Marija je v prostih urah kljub prepovedi še vedno pisala Petru. Od prve dopisnice ni dobila od njega nobenega glasu več. Skrbelo jo je, da morda ni zbolel, ali pa da so ga premestili kam drugam, koder pošta ne posluje tako redno. Trpela je vsak dan bolj. To trpljenje pa se je povečalo še bolj z dnem, ko se je zavedela, da je zanosila V začetku sama sebi ni verjela, pa je bilo vendarle res. Čutila je slabost v udih. Morala se je sprijazniti z dejstvom, da bo dobila otroka.

Pisala je Petru tudi o tem, a odgovora ni bilo. Gospodinji si ni upala povedati, kako je z njo, nagnala bi jo na cesto. Mučila jo je bojazen pred bodočnostjo. Zaradi tega bo morala kmalu iz službe. Pa da bi jo tudi Peter zapustil? Ne, ne, tega ne verjame. In vendar jo je strašila njegova molčečnost Samo besedico, eno samo besedico naj bi dobila od njega, pa bi spet našla novih moči! Tako pa ni imela človeka, na katerega bi se lahko naslonila in potolažila. Presanjala je dneve in noči, topila se v žalosti, le kadar ji je za hip vzcvetelo upanje v srcu, je bila spet vesela. Takrat si je v snu slikala družino: ko bo prišel Peter na dopust, se bosta poročila, in ko bo odslužil voja-

30

NORAH LOFTS DIVJINA CVETE

»Potem pa nekoliko zaspiva,« sem moledoval. »Poslednjič sva spala v soboto. V nedeljo smo krenili na pot. V ponedeljek je bila bitka, v torek sva se vračala. Danes mora biti sreda, Eli. Odpočiva se nekoliko, nakar se bova spet napila dobre vode, ko se zbudiva.«

»To ne gre, Filip. Tovariši naju ne bodo vso večnost čakali. Ako se ne vrneva tjakaj, kjer sva jih izgubila, naju morda nikoli več ne bodo našli. Pojdi — morava dalje!«

Prebredla sva plitki potok in spet premerila kakšno miljo. Sodeč po soncu je bilo poldne. Govorila nisva več. Nisva bila več zmožna govoriti. Eli je izpustil mojo roko in me prijel za pas, da bi me na ta način vlekel dalje. Moja leva noga je tako opešala, da je nisem mogel premikati, z roko sem jo moral potiskati dalje.

Naenkrat mi Elijeva roka ni bila več opora, marveč breme. Ustavil se je, nekaj zamrmral, česar nisem razumel, in je telebnil na tla. Sodil sem, da bo laže dihal, ako ga obrnem. Toda bil je pretežak. Tako sem le njegov obraz nekoliko okrenil, da je prišel do sape. O, mar bi nikoli ne bila zapustila potoka! S to željo sem se zleknil poleg Elija. Bolečina in utrujenost sta utonili v odrešilnem snu.

*

»Ne tresi me,« sem rekel. »Ako me treseš, razpadem v kose... O, prosim... ne tresi me!«

Ne, to ni moj glas, to je glas neke ženske...

...Uboga žena, Shad bo danes obešen in čeprav tega nihče ne ve, si vendar Shada že toliko let ljubila. Skoraj tako dolgo, kakor sem jaz ljubil Lindo. Zaradi tega kriči žena... Ne, ona vpije, ker se je moj oče naenkrat pokazal v svoji pravi podobi. Vedeti morate gospod Seabrook, da vam je v resnici le zato dal streho, ker je gospod Gore rekel, da je vaša hči lepa. In je res lepa. Nikoli ti nisem tega povedal, da občudujem tvojo lepoto, ljubezniva roža. In jaz sem ponesel rožo iz Forta Outposta v Zion. Vsadil sem jo tam zate, toda to ni imelo nobenega pomena...

Eli, saj niti ne veš, kaj si storil. Celo zdaj, ko rómava čez rdeče žareča tla peklà, tega še ne razumeš. Ti si se oženil z edino žensko, ki jo ljubim. Ti tega ne razumeš, ker si blazen. Rekel si, da greva skozi mano, v resnici pa sva šla ves čas po peklenskem pepelu. In ko ne moreva več hoditi, se morava pač plaziti... Ne, Eli, jaz se ne znam plaziti. Nesti pa me ne smeš. Ti imaš dva sina, to je dovolj. Tudi Lindo imaš. Jaz ljubim Lindo. Ljubil sem jo od tistega dne, ko je bila oblečena v obleko murvine barve. Obleka je speta v svitek...

Ona me ne ljubi, a tudi tebe ne ljubi, Eli. Kako to vem? O, to je docela preprosto. Videl sem jo, ko je bila zaljubljena. Nekoč je ljubila mojega očeta. Zdaj je spet zaljubljena. To sem uganil, to je moja skrivnost. Ne, jaz je ne izdam. Indijanci so mi hoteli iztrgati srce, da bi iz njega iztisnili skrivnost, toda jaz sem jo ohranil. Tebi bi to skrivnost seveda pač lahko razodel, Eli, kajti tudi tebe se tiče. Pridi, skloni se in obljubi mi, da nikomur ničesar ne črhneš o tem. Linda ljubi Geoffreya Montpelierja. Ti se še čudiš? On je vendar mlad, lep in hraber. In vesel je, Eli. To pa midva oba nisva.

Prosim, Eli, ne nosi me dalje štuparamo. Vidiš, jaz to še teže prenašam kakor ti, kajti jaz ljubim Lindo, ti pa je ne ljubiš. Ti boš tudi bolje odrezal, ker prideš v nebesa. Jaz pa moram ostati v peklu. Zakaj še ostajaš pri meni, Eli Makers? Ničesar mi ne dolguješ. Tiste stvari in živino sem ti dal samo zavoljo Linde, ne zavoljo tebe. Ko sem ustrelil medveda, sem to storil proti svoji volji, ker nisem maral, da bi tvoj duh stal med Lindo in menoj. Prosim, pusti me ležati, pusti me, naj spim...

Grem nekaj korakov. Skušam se plaziti. Zelo resno govorim Eliju, ki pa ne razume nobene besede, karkoli mu rečem. Kadar me strese, ali ko me skuša nesti, kričim kakor tepen otrok... Vsa zemlja se maje. Jaz se zvrnem čez njen rob nekam v temno brezkončno globino. Tudi tam je Eli. Naposled rečem: »Ti imaš močne roke, ubij me!« In on to stori, kajti prihodnji padec nima konca: Nič me vzame vase.

*

ški rok, ga bo v družinici pozdravil že tudi prvi otrok. Peter bo odprl pekarno — s kakšnim ponosom ji je vselej govoril o tem! — in ona mu bo gospodinjala in pazila na malega Petrčka. Tako žive so bile že te njene sanje, da si svojega bodočega življenja sploh ni več mogla drugače predstavljati. Toda sanje so ugasnile in ko se je zbudila spet v trdi resničnosti, je žalostno sklonila glavo.

Vsaj pisal naj bi ji! Da, ko bi ji pisal, bi spet laže zaživela.

*

Lepega dopoldneva, bilo je v maju, se je hotela med delom v kuhinji nekoliko odpočiti. Naslonila se je na okno in gledala rožnato bele cvetove po temno zelenih vejah košatega kostanja na dvorišču. Tik pod oknom kuhinje, ki je bila v drugem nadstropju, so se goste veje dotikale hišnega zidu, tako da skoznje ni bilo videti tal na dvorišču, po katerem so se lovili otroci. Vlaga in hlad zelenja sta ji božala lica, ki so bila razgreta od neprestanega dela ob vročem štedilniku. Vsrkavala je zrak čistega dopoldneva in dobro ji je del vrišč otrok, pomešan s čebljanjem vrabcev, ki so se pod'li po kostanju. Po drevesu raztreseseno cvetje se je svetilo kakor sneg v jutranji zarji in ji je prinašalo prijetno osvežujoč vonj. Slabost, ki jo je malo prej še čutila, je zdaj skoraj prešla. Tudi na skrbi je ta hip pozabila. Z vso dušo se je predala uživanju lepega dne. Prav takrat pa so se za njo nesl'šno odprla vrata in vstopila je gospodinja. Zadrla se je nad Marijo, kakor bi se bogve kaj pripetilo. Zmerjala jo je grobo, dolžila jo lenobe in toliko, da je ni udarila. Marija se je ustrašila in ni n'č ugovarjala. Zardela je, kakor bi jo zasačili pri ne vem kako nepoštenem dejanju. Ko se je gospa izkričala, da je že komaj lovila sapo, je pograbila Marijo za roko, jo t'rala v sobe, kazala s koščenim prstom s predmeta na predmet in vreščala: »Poglejte, le pogletje! Ali je to zbrisano? Toliko dela imate, pa se vedete, kakor da je vse najlepšem redu!«

»Saj sem jih...«

»Tiho! Še ugovarjali mi boste!«

Marija je vdano stala pred njo in bilo ji je vseeno, kaj bodo z njo naredili.

Nenadoma je gospa zapazila na njej čudno spremembo. Zdela se ji je povsem drugačna. Njene oči so bile pogreznjene globoko v jamice, a zenice so se brezizrazno upirale v gospodarico. Polni obraz je bil lepši, kakor pa ga je bila vajena v'deti in telesne oblike so se ji močneje odražale. Marija je čutila, kako jo po vsem telesu prebadajo sovražno tuje oči. Na mah jo je oblila rdečica. Bilo jo je sram in sklonila je glavo, ker je čutila, da je gospa najbrž uganila njeno stanje.

Ko je gospa vsa divja brez besed odšla iz sobe, se je Mariji zamegl'lo pred očmi. Prijela se je za vogal mize in se zgrudila na stol.

Čas ji je potekal ob neprestanem trpljenju. Samo delo jo je odvračalo od žalosti in skrbi, ki so jo mučile vedno bolj. Včasih se je je polotila takšna duševna razb'tost, da si je zaželela smrti. Ko pa se je osvestila, jo je bilo takšne misli strah. Še vedno je upala, da je Peter ne bo zapustil.

Nekega dne, ko je umivala stekio na kuhinjski omari, je zunaj pozvonilo. Prišel je poštar in — čudo, zaslišala je svoje ime. Tako jo je st'snilo pri srcu, da ji je za trenutek zastal dih. Lastnim ušesom ni verjela. Peter ji je pisal! Ni je pozabil!

»Pošta zame!« je vzkliknila in s prekipevajoč'mi čustvi kakor hudournik planila iz kuhinje in se hrupno ustavila pred gospodinjo, ki je držala v rokah pismo in še neko razglednico.

»Nič ni za vas!«

»Slišala sem svoje ime!«

»Nič za vas!« je malomarno ponovila gospa. odšla v salon in zaprla za seboj.

Mar'ja je obstala pred vrati kakor pribita. Zamrl ji je smeh na licih in zatrepetale so ji ustne. Ubogo, to ubogo srce, ki je užilo tako malo sreče, je zdaj utripalo le še v tesnobni grozi. V razgreti glavi ji je kljuvalo in po vsem telesu jo je stresala mrzlica.

Al' se ji blede?

Ne, natanko je slišala svoje ime!

Kaj, če ji gospodinja ne prikriva pošte? Ne, ni mogoče! Zakaj naj bi ji kratila še osebno svobodo!

Napol blazna misel ji je prešinila glavo: »Prav gotovo mi je Peter na odprti razglednici pisal, da me ne mara več. Gospa, ki je prejela svojo pošto, je mimogrede preletela tudi te vrstice in izvedela novico. Da bi le ta vest preveč ne žalostila, zato mi ni hotela tega dati brati.«

V Marij' se je vzbudila nežna ljubezen do dobre gospodinje.

»Smilim se ji, pa mi noče otežiti srca!«

Kako plemenita gospa! Zato se ji bo skušala izkazati kar moč hvaležno. Potrudila se bo, da jo v vsem zadovolji. Svoj prosti čas in del spa..ja bo žrtvovala zanjo.

Vsa mehka in polna hvaležnosti do gospodinje je šla spet na delo.

Ker v nedeljo dopoldne še ni končala odkazanega ji dela, je iz lastnega nagiba, čeprav je sicer imela popoldne prosto, ostala ves dan doma. Dekletovo vedenje je bilo gospodinji nerazumlj'vo, vendar ni imela vzroka, da bi se njeni želji in nameri protivila.

Gospodinja, njen mož in njun znanec so odšli popoldne na sprehod. Marija je ostala sama doma. In tega je bila vesela. Saj ni bilo nikogar, ki bi ji stal ves čas za hrbtom in jo nadziral. Čistila in pospravljala je znova vse od kraja, da bi kar najbolj zadovoljila dobro gospo. Med delom je na pisalni mizi ugledala pismo, ki sta ga najbrž gospod in gospa tam pozabila. Segla je — tako iz radovednosti — po njem, pa ji je skoraj padlo iz rok; naslovljeno je bilo nanjo. Kri ji je zaplala po žilah in burno ji je zabilo srce. In v njeni duši se je dvignil strašen sum: »Kaj, če ni še kakšno drugo Petrovo pismo zaklenjeno v katerem izmed teh predalov?«

Poiskala je ključe in poskušala odpreti.

Saj ne stika za tujimi stvarmi, ona hoče prit samo do svojega! Nihče ji tega ne more šteti v zlo! Dopovedovala si je vse mogoče, samo da bi si olajšala vest.

Šop ključev ji je rožljal v drgetajoči roki in v sencih ji je kljuvalo, da ji je hotelo razgnati glavo. Od razburjenja je lovila sapo, ko je odklepala predal za predalom. Brskala je po njih in res našla v enem izmed malih predalov pisma in razglednice, ki ji jih je pisal Peter. Prijetno vznemirjena, nestrpna in vsa drhteča je brala s kart in dopisnic. Zaverovana v črke niti ni slutila, da sta se gospod in gospa že vrnila. Šele ko je pred sobo zaslišala korake, se je zdrznila in hitela pospravljati. Toda bilo je že prepozno. Ko je Mar'ja nagio in živčno zapirala predale, je gospa že odprla vrata in vstopila. Tako strašno je zakričala, ko je presenetila Marijo, kakor bi zagledala pred seboj razbojnika, ki jo bo umoril, ali pa moža, ki jo je zalotil v ljubimčevem naročju. Njen krik jer privab'l tudi moža. Skoraj onesveščeno ženo je prijel okrog pasu in jo položil na divan. Marija je s šopom svojih pisem zbežala skozi salon na hodnik in od tam v svojo izbo. Pošto je skrila pod vzglavje in se zmedena in divja vrgla na posteljo.

V njej je kar vrelo samega sovraštva do teh ljudi. S suženjsko vdanostjo je vselej stregla muhavosti svoje milostljive. Tudi ukaze svojega gospodarja je vselej verno izpolnjevala! V naravi sami ji je bilo, zvesto služ'ti ljudem, ki ji režejo kruh. Nič, prav nič je od njene pon'žnosti ni odvračalo. Dajala je tem ljudem svoje moči, svoj čas, da, celo svoje misli in svoje življenje samo, in to za bor' košček kruha! Ni bila sebična; še pomislila ni nikdar nase in na svoje pravice. Ugonobila bi se v tej slepi vdanosti in trdem delu! Nihče ji n' prizanašal in garala je brez prestanka. In ti ljudje so ji v zahvalo za vse to grenili življenje in ji kratili njeno osebno srečo! O, kruto spoznanje na robu propada!

V izbo je stopil gospodar. Marija se ni ozrla; negibno je obležala, kakor da ni nikogar pri njej. S težavo je pridrževala silno dihanje.

»Odpovedujemo vam, tatica nesramna!«

Ustnice so mu vztrepetale, hotel je še nekaj reči, a se je prem'slil. Zaloputnil je vrata in odšel.

Tatica!

Ta beseda je učinkovala nanjo, kakor bi jo kdo s kolom udaril po glavi. Zameglilo se ji je pred očmi in zazdelo se ji je, da je v njej ugasnila poslednja iskr'ca življenja.

*

Naslednje dni po odpovedi je gospa, ki sama ni marala otrok, zapazila, da z Marijo res nekaj ni v redu ,kajti večkrat ji je med delom postalo slabo. Kar je prej samo domnevala, je imela zdaj

---

Odprem oči in skušam dognati, kje sem. Iztegnem roko in močno začuden čutim hladen, mehak vzglavnik. Moj vzglavnik je to, na katerem počiva moja glava in zdi se mi, da me varuje zoper vsa zla in grozote na svetu.

In potem vidim Juditin obraz, ves oblit s solzami, ki gleda vame kakor iz daljne daljave.

»Ali me ne spoznate, gospod Filip?« me je vprašala.

»Spoznal bi te, če se ne bi jokala,« sem zamrmral. »Kaj pa delaš tu? Bodi previdna. Če te Indijanci zasačijo...«

»Vi ste doma, v svoji sobi, le poglejte! Podprla mi je glavo in jo rahlo privzdignila, da sem se lahko razgledal naokrog. Da, to je moja soba, tam je skrinja in tam omara, v katero sem nedavno ob svitanju obesil svojo mašno obleko.

»Ne bi bil verjel, da bom omaro še kdaj videl,« rečem ves začuden. »In tudi tebe ne, Judita.«

»Jaz pa sem že mislila, da ne bom nikoli več čula pametne besede iz vaših ust. Ali bi radi kaj jedli?«

Smehljala se je tiho in negotovo, kakor to navadno delajo ženske, ki so se pravkar jokale. »Bilo je tako čudno, ko sem vas morala pitati. Govorili ste namreč ves čas, kadar sem vam vlivala mleko in kašo. Pogostokrat sploh niste hoteli pogoltniti. Toda zdaj že lahko prenašate močnejšo hrano, tako sodim.«

»Tedaj si želim slanine z jajci,« sem rekel in se skušal nasmehniti.

Judita je naglo zapustila sobo. Spet sem ležal plosko na hrbtu in se veselil vsake maihne reči, ki jo je dojemala moja nanovo zbujena zavest. Sveža postelinina, topla odeja, sonce, ki je posijalo skozi okno in slikalo zlate obroče na tleh... Zdaj sem doma...

Potem se je zbudila moja radovednost. Kaj se je pač zgodilo? Lahko sem se spominjal, da sem ležal poleg Elija, ki je bil telebnil na tla. Tega sem se živahno spominjal: toda vse drugo, kar se je zgodilo pozneje, se je mešalo v mojih možganih. Nestrpno sem čakal, da se vrne Judita. Kdo naju je našel? Kje je Eli? Marsikaj moram vprašati.

S prsti sem si otipal obraz. Zevajoče rane so se spremenile v dolge vijugaste brade, ki so bile še občutljive, vendar niso več skelele, ko se jih je dotaknila moja roka. Segel sem po svojem nosu. Zdelo se mi je, da je spet tak, kakršni so nosovi drugih ljudi, čeprav me je bolela ranjena kost, ko sem pritisnil nanjo. Razumel sem, da pač že dolgo časa ležim v svoji postelji.

Judita je spet vstopila. Duhal sem kavo in močni vonj pečene slanine.

Pomagala mi je, da sem se na postelji vzravnal in je položila še en vzglavnik pod mojo glavo.

»Povej mi, od kdaj sem tu,« sem prosil. Kako je Eliju? Kdo naju je našel? Kaj vse se je zgodilo? Pripoveduj, Judita!«

»Tako, zdaj le pridno požirajte, kar vam nudim, potem vam povem vse lepo po vrsti. «

In je pričela: »Eli vas je pred desetimi dnevi prinesel sem. Oba sta bila brez prave pameti. Kako je Eli to zmogel, ne more nihče razumeti. Bil je pravi čudež. Cel teden sta hodila naokrog. In ves ta čas nista užila nič drugega kakor vodo, bila sta oba samo še okostnjaka, zgolj koža in kost. Eli se je privlekel na rokah in kolenih in vas je nesel na hrbtu. Pri mlinu se je Eli priplazil iz gozda. Zgrudil se je Ralfu k nogam in je šepetal: ‚Nisem zapustil Filipa, ostal sem mu zvest!'«

»Pri Bogu, to je res! Eli je mož, kakršnega med nami tisočerim ni, Judita. Če bi ga bila videla«... Podoba Elija, ki je trgal lastno meso, katero ga je držalo pripetega, je vstalo pred menoj, da sem se zgrozil. »Povej, Judita, ali še živi?«

»O, kajpada!« je vzkliknila Judita. »Po dveh dneh je bil že pri polni zavesti, zdaj je že na nogah in poseda pred hišo na soncu. Resnično, ne verjamem, da bi bili čudeži, o katerih piše Sveto pismo, zbudili več pozornosti, kakor vajina rešitev. Drugi so vaju iskali, vedno in vedno iznova so vaju iskali, vam moram povedati. Naposled so našli Bluey, ubogo kobilo, z globokim nožem v životu. Sirota je pač dirjala in dirjala, dokler se ni mrtva zgrudila... Milje daleč stran od kraja, kjer so vas in gospoda Makersa poslednjič videli, so jo našli. Tedaj smo vsi mislili, da sta tudi vidva mrtva in pri službi božji sta bili vajini imeni oznanjeni z imeni drugih mrličev. Čudili bi se, če bi vedeli, kako lepo je gospod Thomas govoril o vas.«

na dlani. Ko je spoznala, da je Marija noseča, je izrabila priliko in izlila na Marijo iz svojih čednostnih ust ves svoj gnev in stud.

»Fej, sramujte se! Ali vam ni dovolj, da tatinsko stikate po tujih omarah in predalih? Sreča, da smo vas o pravem času zalotili, kaj vse bi nam sicer pokradli!«

Marija je molčala in pospravljala dalje, čeprav se je le težko premagovala. Vsa je drhtela od odpora in ogorčenja nad to žensko.

»Po cestah se gonite in se nastavljate moškim kakor vlačuga! Mi pa smo mislili, kako pridno in pošteno dekle smo dobili... Hahaha!«

Zlobno se je zasmejala in vse telo se ji je treslo, kakor bi bila pijana.

Marija je vedela za marsikatero prepovedano uro, ki si jo je bila privoščila njena čednostna gospodinja, poznala skoraj vse njene grešne skrivnosti, zato se ji je gnusilo to njeno svetohlinsko zgražanje in sramotenje; iskala je iveri v očeh svoje služkinje, bruna v svojih lastnih pa ni videla.

Gospodinja se je objestno razkoračila pred Marijo in videti je bila v resnici pijana. Skozi priprte oči je zapičila zloben pogled v dekleta in nadaljevala:

»Če je človek pogledal našo Marijo: sama nedolžnost je sijala iz njenih oči! Zdaj bo pa nenadoma dobila — pankrta... sevé brez greha...« Hotela se je spet poroglijivo zasmejati, pa jo je zdražila Marijina molčečnost. Stisnila je pesti in se je približala, kakor bi jo hotela napasti.

»Ali smo vas zato redili, da boste dragoceni čas tratili za takšno početje?...«

Marija ni več mogla prenašati grobih besed. Stekla je k vratom in se močno oprijela kljuke, kajti tisti mah se ji je stemnilo pred očmi. Bolest ji je razjedala srce. Kako bi mogla še naprej poslušati takšne besede o sebi in svoji ljubezni! Kakor ranjena žival se je odvlekla iz sobe. Najrajši bi stekla, ko bi mogla bežati, zbežala kamorkoli, samo da ji ne bi bilo treba poslušati žalitev. Opotekla se je proti svoji sobici in se zrušila na prag. Duš'le so jo solze, dušila jo je dolgo zadrževana bolečina.

Vdala se je v svoje trpljenje in ponosno prenašala zaničljive poglede svojih gospodarjev. Delala je dalje, kakor da se ni nič zgodilo. Niso je toliko bolele gospodinjine besede in njen prezir; bolj jo je skrbela misel, kaj bo z njo in z otrokom, ki ga je čutila pod srcem. Nihče je ne bo takšne sprejel na delo.

Da bi le Peter prišel!

Pisala mu je in mu potožila o svojem težkem življenju. Odgovori naj ji na naslov njene prijateljice, da bo tem gotoveje prejela njegovo pošto. Željno je pričakovala njegovega odgovora.

Dva dni pred njenim odhodom iz službe ji je gospodinja velela temeljito očistiti stanovanje in umiti vsa okna. Kljub njeni slabotnosti ji ni prizanašala niti z najtežjimi deli. Sploh jo je zadnje dneve priganjala, kolikor je mogla, da bi jo čimbolj izrabila.

Okna po sobah, ki so bile obrnjene na cesto, je že vsa umila, ostalo jih ji je le še dvoje v kuhinji. Bila je že utrujena, ko je privlekla težak škaf vode do poslednjega okna. Zbrisala je spodnje oknice, nato pa zlezla še nazven, da bi z otiračo umivala zgornja stekla. Stopila je na prste, nagnila glavo in strme v šipo pazljivo in vneto premikala roko. Umito steklo se je zableščalo v soncu in ji jemalo vid. Listje visokega kostanja na dvorišču je zatrepetalo v steklu, kakor bi veter razbil vodno gladino in dvigal lahne valove. Zazdelo se ji je, da jo je to brezkončno, rahlo valujoče morje doseglo in da ji njegovi temno zeleni valovi vedno močneje pljuskajo čez obraz.

Sklonila seje, da bi izmenjala otiračo. Tedaj ji je napetost v roki popustila, stemnilo se ji je pred očmi in mehko telo je omahnilo. Zafrfotala sta krilo in predpasnik in padajoča se je predala zabajočim se valovom...

Zazdelo se ji je, da pada s Peterčkom v naročju v naročje Petru, ki jo je že dolgo in željno pričakoval...

Kostanjevo naročje pa je v bolečini zaječalo. Veje, ki so jo oplazile, je Marija začutila kakor vroče poljube svojega Petra. Razmaknile so se pod nenavadnim, težkim bremenom, jo objele in zagrnile kakor temno zeleni morski valovi.

Čudni pogrebni obredi

Zadnje čase so v Indiji uvedli zelo strogo nadzorstvo nad smrtnimi primeri in nad pogrebnimi obredi. Te stroge ukrepe so izdali zaradi svojevrstnega primera, ki se je pripetil pred nedavnim. Umrl je mož, ki je imel močno vero v Zaratustro. Zadela ga je srčna kap. Pripadal je nižjemu razredu, parijcem. V skladu z običaji, ki so doma pri teh ljudeh, so odnesli njegovo truplo na enega od »stolpov molka«. Po veri teh parijcev se človeška trupla ne smejo zažigati, metati v vodo ali pokopavati v zemljo, če naj duše umrlih pridejo v raj. Trupla je treba odnašati samo na omenjene »stolpe molka«, kjer jih potem trgajo razne ptice roparice, ki se v jatah zbirajo okrog izpostavljenih trupel in se »udeležujejo« teh groznih pojedin.

Tudi truplo t'stega parijca, ki je pred nedavnim umrl, so prinesli na enega od »stolpov molka«, ga položili med druga, od ptičev že na pol raztrgana trupla, potem pa so se »pogrebci« vrnili domov. Toda nenadno se je parij, ki očividno ni bil mrtev, prebudil iz omotice, ker je ptica roparica le prehudo zapičila svoj krvoločni kljun vanj. Zagledal je okrog sebe jato velikih ptic in razmesarjena človeška trupla ter takoj spoznal, da je na »stolpu molka«. Začel je vpiti na pomoč ter ves obupan iskati stopnice, po katerih bi lahko zbežal s stolpa. Prvo, kar je nesrečni mož storil po svoji vendarle srečni rešitvi s »stolpa molka«, je bila, da je prestopil v mohamedansko vero, zakaj vedel je, da mohamedanci ne prirejajo tako neprejetnih »pogrebov«.

Res je dokaj načinov, kako ljudje ravnajo s svojimi mrtvecí. Pri tem ne igrajo svoje vloge samo verski nazori in čustva, pač pa tudi pomisleki, ki jih narekujejo podnebje, narava tal, toplina in drugo. Najrazličnejše običaje in navade imajo ljudje v tem oziru. Prepričali se bomo o tem že, če vsaj malo pogledamo v razne kraje daljne Azije in se za hip pomudimo pri tamkajšnjih domačinih, pri ljudeh vseh mogočih barv.

Kitajci svoje mrtve pokopavajo. Po nekaterih deželah je navada, da jih sežigajo. **Tibetanci** mečejo mrliče psom, ki jih imajo za svete živali. Druga ljudstva jih mečejo ribam ali pa jih izpostavljajo kje zunaj na prostem, da jih ptice raztrgajo in požro. Dežela, kjer imajo glede spravljanja mrličev še prav posebne, svojevrstne navade, je prav gotovo Indija. Spričo tako različnih plemen, ki žive v tej deželi, spričo različnih kast med prebivalstvom in najraznovrstnejših verstev res ni čudno, če je tudi toliko najrazličnejših načinov »pokopavanja« mrličev. Pri nekaterih plemenih je navada, da mrliče denejo v sol, da ne bi prehitro razpadli, drugi pa jih namažejo z medom. Ljudje iz rodu **Nagas** obešajo svoje mrtve na drevesa, da ne bi ostali na zemlji...

Najbolj razširjen je običaj, da mrliče sežigajo. Trupla zagrebejo v kup dobro posušenega kravjega blata. Ker je krava Indijcem sveta žival, so sveti tudi njeni odpadki in po njihovi veri lahko očistijo človekovo dušo. Poleg tega pa je posušeno kravje blato izborna kurjava. Truplo, ki je skrbno pokrito s posušenim kravjim blatom, popolnoma zgori in se v 24 urah spremeni v pepel. Ostane le nekaj malega koščic. Pokojnikovi svojci se zbero okrog tega svojevrstnega »krematorija«, a čim se posušeno blato užge, odidejo spet domov in ne čakajo, da bi truplo zgorelo. Šele naslednji dan pridejo spet tja, poberejo skrbno ves pepel in sežgane koščke kosti, nato vse te »zemeljske ostanke« stresejo v kakšno reko ali pa v morje.

V prejšnjih časih je bila v Indiji navada, da so človeška trupla metali v »svete vode« reke Ganges ali Bramaputre. Često se je pa zgodilo,

Poravnajte naročnino!!!

»To se pa resnično čudim!«

Pridno iztezáje glavó sem posrebal kavo in vrnil skodelico Juditi.

»Zdaj pa morate spet spati, gospod Filip,« me je z materinskim glasom opomnila in mi poravnala vzglavje.

»Dovolj dolgo sem spal. Vse bi rad videl. Elija moram videti! Če ne more priti k meni, grem jaz k njemu. Tudi gospoda Montpelierja, Mikeja in Andyja — vse!«

»Andyja pa jaz pokličem. To se bo veselil, ko bo čul, da vam gre na bolje in da ne bledete več. Pogostokrat je prišel sem v sobo in vas je ogledoval in potem ste mu pogostokrat pravili strašne reči... Pa tudi meni. Nisva mislila nič drugega, kakor da bova morala svoj živi dan negovati blaznega človeka.«

Kar tako prostodušno, medtem ko je pospravljala posodo, je Judita izpovedala svojo požrtvovalno zvestobo, kakor da se to po sebi razume. Naenkrat je od spodaj zazvenel jasen otroški glas na moje uho. Naglo in, kakor se mi je zdelo, nekoliko v zadregi je Judita pohitela k vratom.

»Kaj je bilo?« sem vzkliknil.

Judita se je napravila kakor da ni čula mojega vprašanja, šla je ven in je skrbno zaprla vrata za seboj. Čez čas sem čul zunaj korake in šušljanje. Andy je rekel: »Kaj pa misliš o meni, Judita! Ne besede ne črhnem.« Potem je vstopil.

Pristopil je k moji postelji in vzel mojo desno v obe svoji zajetni roki. Njegove majhne rjave oči so se vlažno bleščale in je moral oprostiti desnico, da si je obrisal oči.

»Andy, dobri stari mladenič, kako sem vesel, da te spet vidim! Kaj pa tvoje ranjene ramè?«

»Zdaj mi je že spet dobro.«

Nastopil je kratek premolk; ganjen sem gledal v njegov zaupljivi dobri obraz.

»Zdaj bi pa rad vedel, kaj je tisto, o čemer ne smeš črhniti besede, Andy.«

»O, prav nič takega.« je Andy hrabro lagal.

»Otrok je v hiši, ali ne?«

»Nisem nobenega videl.«

»Govori po resnici, Andy. Čigav otrok je to? Nemara tvoj?«

Andy se je zarežal. »Ves ta čas, kar sem tu, nisem imel nobenega otroka.«

»To mora biti poslej drugače,« sem se pošalil. »In čigav je otrok spodaj v kuhinji?«

»Bo pač od kakega znanca, ki je prišel povprašat po vas.«

Odgovor se je glasil prepričevalno. Toda tak odgovor mi ni mogel pojasniti, zakaj je bila Judita naenkrat v zadregi in zakaj sta šušljala pred vrati?«

»Kje pa je Mike?«

»Tam gori pri prelazu. Uboga gospa Crane preveč žaluje za sinom. Ponoči ne more spati. Mike gre skoraj sleherni dan tja, da jo kako pomiri. Kdo bi vedel, ali bi sirota vse to požirala, če bi vedela, da je tista medicina večjidel iz Mikejevega sodca z rumom.«

Nasmehnil sem se. Potem sem rekel: »Velel sem te poklicati, Andy, ker bi rad vstal. Saj vendar ne gre, da bi mi Judita pomagala v hlače.«

Andy se je obotavljal. Potem je rekel: »Ne upam se to storiti, gospod Filip. Vi ste še preslabotni. Judita bi me lepo ozmerjala.«

»Potem pač sam opravim. In ti, Andy, stopi ven, ti ne veš ničesar o tem. Saj na to se pač dobro razumeš, kaj? Ne bodi tepček, jaz sem vendar spet pri polni zavesti. Z menoj ne morete več ravnati kakor z otrokom. Nekaj mi skrivata. To se suče okrog Elija, kaj ne? Vidva sta me oba nalagala. Eli je mrtev! To bi bil moral jaz takoj vedeti. Noben človek tega ne bi preživel!«

Vrgel sem odejo raz sebe in sedel zdaj kakor pijan na robu postelje. Hotel sem tvegati, da prišepam do omare z obleko.

»Že prav, gospod Filip,« se je vmešal Andy. »Prinesem vam, kar potrebujete. Le lepo se pomirite!«

Toda nisem se mogel pomiriti. Če se je Eliju kaj zgodilo — česar nas Bog obvári — moram takoj k Lindi. »Moje čevlje, Andy!« sem mu zaklical. »Brž moje čevlje!«

(Dalje)

da so se ta trupla ujela kje med obrežnim trstjem, tam počasi razpadala ter povzročala razne kužne bolezni. En sam mrlič je tako često povzročil smrt mnogih drugih ljudi. Spričo tega so oblasti spoznale, da ne kaže več na tak način »pokopavati« mrliče, ter so izdale zelo stroge ukrepe proti tej nevarni navadi. Policija je imela dokaj opravka, preden je ljudi pripravila do tega, da svojih mrtvih niso več metali v vode ter se odpovedali tej svoji ukoreninjeni navadi. Nazadnje so oblasti le prepričale tamkajšnje domačine, da bodo njihovi pokojni svojci prav tako lahko prišli v raj, tudi če se prej ne »kopljejo« v svetih vodah Gangesa ali Bramaputre.

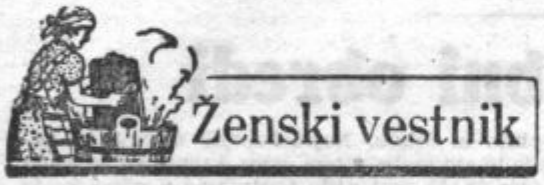

Otrok do šestega leta

Ne kupuj otroku dragih igrač. Daj mu igrače, s katerimi se bo lahko brez skrbi igral in ne bo prevelike škode, če jih pokvari.

Zahtevaj od otroka, da uboga že na prvo besedo. Ne pretepaj otroka. Pametna mati bo znala vzgojiti otroka brez take ljubezni. Ne kaznuj otroka s tem, da bi mu pritrgovala pri hrani. Navadi otroka, da bo jedel vse od kraja in si ne bo izbiral jedi. Če pa noče jesti, ga ne sili. Kadar bo lačen, bo že jedel.

Zvečere naj otrok takoj zaspi, ko leže. Ne dovoli, da bi se otrok v postelji še igral. Ne pomiluj otroka, če se je udaril ali urezal. Povej mu, da je sam kriv nesreče. Ne zlaži se nikdar svojemu otroku. Če česa ne veš, priznaj otroku, pa mu razloži vse tako, kakor se ti zdi, da bo mogoče razumeti. Vpričo otroka ne govori o njegovih vrlinah, pa tudi drugim ne dovoli, da bi ga hvalili. Češ, kako srčkan, priden in pameten otrok je to, da otrok ne postane domišljav. Ne popusti nikdar otrokovi trmi. Bodi vedno dosledna. Česar ne dovoliš otroku, kadar si slabe volje, mu tudi takrat ne smeš dovoliti, ko si dobro razpoložena. Ne strezi otroku! Nauči ga zgodaj, da se bo znal sam umiti, obleči ter pospraviti igrače in drugo.

Za kuhinjo

Nadevane blazinice iz 30 dkg moke, 1 jajca, nekoliko soli in vode zamesimo testo za rezance, ga na tenko razvaljamo in zrežemo s kolescem na kvadrate. Robove ten kvadratov namažemo z beljakom, na sredo pa denemo malo mezge. Vsak nadevani kvadrat pokrijemo potem z drugim kvadratom, oba po robovih dobro stisnemo, da se sprimeta, in ju vnovič obrežemo s kolescem. Nato kuhamo blazinice v slanem kropu 20 minut. Ko so kuhane, jih poberemo v skledo in zabelimo z drobtinami, opraženimi po možnosti na presnem maslu.

Jetra s krompirjem. Kadar ti je mesar naklonjen in ti proda 20 dkg telečjih ali drugih jeter, jih nareži na tanke rezine in jih začini s poprom in majaronom. Medtem skuhaj pol kg krompirja, ki ga narežeš na rezine ter osoliš in opopraš. Na razbeljeni masti zarumeniš veliko, na drobno sesekljano čebulo in vržeš na mast jetra. Ko se jetra napnó, prideni še krompir in oboje skupaj dobro prepraži. Če moreš, prideni malce presnega masla in prilij nekoliko juhe ali vode, da dobiš srednjegosto omako. Jed osoliš, če je še potrebno, potem jo še enkrat prevreš in postaviš takoj na mizo.

Za izdatno krompirjevo juho razbeliš žlico masti in pražiš na njej nekoliko na drobno sesekljane čebule, zelenega peteršilja, na rezance zrezanega ohrovta, koren in drobno kolerabico. Ko je zelenjava napol mehka, zarumeniš na kraj posode 2 žlici moke, zaliješ z vodo in dodeneš približno ¼ kg na kocke zrezanega krompirja. Ko je krompir kuhan, deneš v juho še šopek zelenega petršilja in list kopra, kar vzameš potem iz juhe, jo osoliš in začiniš s poprom ali s papriko.

Drobni nasveti

Kvaste za puder postanejo spet kakor nove, če jih operemo v mlačni milnici. Seveda jih je treba potem v čisti vodi dobro preplakniti in med dvema belima cunjama posušiti.

Knjige razprašimo najlaže z mehkm širokim čopičem, ki ga uporabljamo samo v ta namen. Nikdar jih pa ne smemo odpirati tako, da se stikata prednji in zadnji del platnic, ker ob takem ravnanju kaj hitro razpadejo.

Tudi ključavnice je treba negovati. Če jih v rednih presledkih dobro izpihamo in nabrizgamo z oljem, si prihranimo precej jeze in marsikak zlomljen ključ.

Če vas piči komar ali pa osa, kanite na boleče mesto hitro nekaj kapljic salmiaka ali pa čebulnega soka. Tudi mazavo milo prepreči oteklino in ublaži bolečino.

Svetle nogavice lahko nevidno zakrpamo tudi s svetlimi ženskimi lasmi.

Od cigaret rumeni prsti ne kaze le ženske, ampak tudi moško roko. Očistimo jih najhitreje z razredčenim kisom in s plovcem.

Iz tapet odpravimo mastne madeže, če jih namažemo z mokro ilovico. Ko se ilovica posuši, tapete skrtačimo.

Kvačke so prav nevarno orodje. Zato jih zavarujemo na ta način, da jih vbodemo, kadar jih denemo iz rok, v mehak zamašek.

Pijača ostane mrzla, če ovijemo steklenico z debelo mokro cunjo in jo postavimo na prepih. Voda izhlapeva in tako hladi pijačo.

Trdovratne mozolje na obrazu in prenastno polt zdraviš uspešno s cinkovim mazilom. Preden ležeš k počitku, si dobro umij obraz z mlačno vodo, ki si ji dodala nožičevo konico boraksa. Potem obraz dobro posuši in ga natri s cinkovim mazilom. Cinkovo mazilo naj bo sveže. Priporoči se v lekarni, naj vendar dodajo malo več maščobe, da se bo dalo bolj razmazati. Čez nekaj dni boš že dosegla viden uspeh. Mozoli se posuše, koža se bolj napne in obeli, razen tega nastane polt bolj gladka.

Najlepše porjavimo na pomladnem soncu. Žene in dekleta, ki imajo rade lepo rjavo polt, naj se začno pomladi sončiti, čim bo sonce dovolj močno prigrevalo. Kajpada se je treba varovati prehlada. Preden izpostaviš obraz ali telo soncu, ga namažeš z orehovim oljem. Na ta način polt porjavi, obenem pa prepreči opekline.

Misli

So ljubezni, ki bi jih lahko primerjali z muhami enodnevnicami: rode se, ker je bila vročina in umirajo, ker je mraz.

*

Ne reci nikoli: kosmat si kakor medved; reci raje: ali se briješ sam?

*

Kako izkazovati dobrodelnost, ve samo tisti, ki je je bil kdaj deležen.

Bolezni, ki izvirajo iz prehlada

Besedo prehlad ali prehlajenje, izvaja znani naš zdravnik dr. Karel Petrič, je prevzela zdravniška veda iz ljudske govorice. Prehlad je izraz za bolezensko stanje, ki se začenja z neprijetnim občutkom mrazenja. Ta občutek pa ni v zvezi z zunanjim mrazom (z nizko temperaturo okolice, v kateri se človek giblje), ampak ima vzrok v telesu samem. V vsakdanjem pogovoru laik prav dobro razlikuje oba pojava mraza. V prvem primeru pravi: »Mraz je, ker ni soba zakurjena; mrzel prepih čutim pri oknu; kamen, na katerem sem sedel, je bil mrzel.« V drugem primeru se pa izraža: »Mrazi me, kljub temu, da sem v topli sobi, pri topli peči; mraz me trese pod toplo odejo. Bolan sem, kakor vidim, tudi glavobol in trganje kažeta na bolezen.« Če ga vprašamo, kaj je vzrok njegovi bolezni, bo odgovoril: »Prehladil sem se, ali pa, pregrel sem se.« Torej čisto dva nasprotna pojma, ki pa tolmačita isti pojav bolezni.

Ne poznamo skoraj človeka, ki bi še nikoli ne bil prehlajen in ki bi s prehladom ne spravljal v zvezo te ali one bolezni.

Na vprašanje, kako se je prehladil in kakšna je bila posledica prehlada, bi dobil odgovor: »Dež me je premočil, voda je prišla v čevlje, in ker se nisem hitro preoblekel in preobul, sem se prehladil in dobil trganje; stal sem na prepihu in dobil nahod; pogret sem pil mrzlo vodo, se prehladil in obolel na vnetju rebrne mrene; ves popoldan sem stala v vodi in prala, zdaj me pa boli zob in sem otekla v lice; odkar smo se preselili v vlažno stanovanje, kašljam.«

Iz vseh odgovorov sledi, da je nastal prehlad, ker je bilo celo telo (ali del telesa) izpostavljeno prepihu, vlagi, mokroti itd. Prehlad je nastal torej zaradi neenakomerne toplote na posameznih delih telesa.

Izkustva nas uče, da prehlad po navadi ne zapušča posledic. Topla postelja in vroč čaj pomagata v večini primerov.

Človek je izpostavljen prehladu tisočintisočkrat v življenju. Zakaj se pa vedno ne prehladi pri raznih izpremembah toplote? Zakaj ostane včasi zdrav, če je tudi bil do kože premočen ali če je na stalnem prepihu, če je pil pregret mrzlo vodo in podobno? Zakaj se pojavi enkrat v najtežjih vremenskih neprilikah le lahek prehlad z občutkom mrazenja, drugikrat pa nastopi zaradi majhnega prepiha vnetje rebrne mrene ali pa celo pljučnica? Na ta vprašanja je težko odgovoriti. Gotovo je, da morajo biti poleg izprememb toplote še drugi činitelji vzrok, da se pojavi prehlad in z njim v zvezi razne bolezni. O tem je mnogo teorij.

Nekateri zdravniki znanstveniki sploh zanikavajo prehlad. Napravili so različne poizkuse z živalmi.

Na vse načine so jih greli in takoj nato izpostavili prepihu, mrazu, vlagi, toda živali so ostale zdrave. Niso se prehladile niti niso kako drugače zbolele. Drugi učenjaki so napravili isto, nato pa okužili živali z različnimi kužnimi bakterijami. Hkrati so okužili tud druge živali, ki niso bile izpostavljene prehladu. Prehladu izpostavljene živali so po okuženju poginile, druge so dobile le lažje bolezni ali so pa ostale sploh zdrave. S temi poizkusi so dokazali, da je prehladu izpostavljena žival veliko bolj podvržena bolezni, to je, da ima večjo dispozicijo za bolezen. Bolezen sama se pojavlja v taki živali v veliko hujši obliki.

Češki učenjak profesor Chodounsky je napravil več poizkusov na lastnem telesu in dognal, da prehlada sploh ni.

V mladosti je prebolel škrlatinko in črne koze, imel je večkrat tudi nahod mišično revmo in vnetje sapnika. Občutil je torej prehlad in njega posledice na lastni koži. Pozneje je postal turist. Na raznih turah je bil izpostavljen najrazličnejšim vremenskim neprilikam brez vsakršnih posledic. Ko je bil 57 let star, je vso zimo delal najrazličnejše poizkuse, da bi se prehladil. Izpostavljal se je prepihu pregret in premočen, iz vroče vode je odšel moker na mraz, toda vsi ti poizkusi so ostali brezuspešni. Ostal je zdrav. Vendar s tem ni dokazal da ni prehlada oziroma bolezni zaradi prehlada, ampak le, da je bilo njegovo telo v starosti tako utrjeno, da je lahko kljubovalo vsem toplotnim izpremembam.

Aleksander Veliki je po poročilu zgodovinarja Kurcija Rufa-preplaval ledenomrzlo reko Granik ne da bi se bil količkaj prehladil, a nekaj mesecev zatem se je pregret kopal v reki Cidnu in takoj nato smrtnonevarno obolel zaradi prehlada.

Fritjof Nansen je potoval leta 1893. z ladjami na Severni tečaj. Ladjo mu je na poti uničil vihar. Z 12 spremljevalci se je vračal peš iz ledenih pokrajin. Pot je trajala tedne in tedne v največjem troljenju in mrazu. Ves dan so junaki nosili ledene obleke, ponoči se je pa ledena skorja na oblekah stopila, tako da so spali v vodi. Zjutraj je mokra obleka zopet zledenela. Nansen se je vrnil s spremljevalci v domovino, ne da bi kateri izmed njih obolel na poti.

Kljub tem primerom pa ne moremo tajiti prehlada in bolezni, ki izvirajo iz njega. Na tisoče vsakdanjih izkušenj govori za prehlad, kakor tudi za bolezni, izvirajoče iz prehlada.

Prehlad sam na sebi ni bolezen, ampak samo neko stanje telesa, v katerem je telo nagnjeno k tej ali oni bolezni.

Za pojav bolezni ni odločilen le prehlad, ampak najbrže živi organizmi — bakterije, ki so stalno na različnih mestih telesa. Obrambne sile v telesu jih drže v šahu, da ne napravijo okvare. Prehlad pa najbrže oslabi te obrambne sile, da niso več kos svoji nalogi, nakar razne bakterije izzovejo bolezen. Iz prehlada izvira več bolezni, zlasti vnetja sluznic, sklepov, mišičja in živcev. Vnetjem sluznic pravimo včasi katar, druga vnetja pa prištevamo k revmatičnim obolenjem.

Deset zapovedi o vedenju v zakloniščU

1. **Ohranite mir in red!**
2. **Vsak naj bo pripravljen, da pomaga drugim.**
3. **Kajenje je prepovedano.**
4. **Vedno je treba imeti obzir do mater z majhnimi otroki, do starejših in bolehnih oseb.**
5. **Živali ne smeš jemati v zakloniščE.**
6. **Otroške vozičke pustite zunaj zakloniščA.**
7. **Vsakdo naj ima pripravljeno žepno svetilko.**
8. **Ne pozabite zaklonišČne prtljage.**
9. **Odredbam rediteljske službe se mora vsakdo brezpogojno pokoriti. Kdor se zoperstavlja, bo zapoden iz zakloniščA, oziroma kaznovan.**
10. **Pravilno vedenje vsakega posameznika varuje občestvo pred škodo.**

PO SVETU

× **Množestveni umor žensk v Parizu.** Pariški listi poročajo o grozovitih najdbah v ulici Lesueur, kjer je bilo v vili nekega zdravnika umorjenih nad 25 žensk, njihova trupla pa sežgana v centralni kurjavi. V nedeljo so bile objavljene še nekatere značilne podrobnosti. Policijski komisar, poverjen s poizvedovanji, je utegnil ugotoviti, da mnogo oseb, ki so konzultirale zdravnika dr. Petiota, znanega kot prenapeteža, hiše ni več zapustilo. Zdravnik je zbežal in ga še niso izsledili. Hiša, kjer so se dogajali ti strahoviti zločini, je last kneza Colcredo-Mansfelda, ki jo je pred približno enim letom dal v najem zdravniku. Dalje poročajo: Francoska policija je prišla na sled ogromnemu zločinu, ki je po dosedanjih ugotovitvah zahteval 25 žrtev. Prebivalcem ulice Lesueur v Parizu je pred nekaj dnevi zbudil pozornost smrad, ki si ga niso zamogli razložiti. Ko so na prošnjo nekaterih prebivalcev uradniki mestne plinarne preiskali plinsko napeljavo, ali je morda pokvarjena, je odkrila v centralni kurjavi neke vile odrezane glave, roke, noge žensk, kar je zbudilo sum o groznem zločinu. Takoj je bila obveščena policija, ki je pričela poizvedovanja. To vilo je pred dvema letoma najel zdravnik, ki je vabil k sebi ženske, jih v hiši umoril in njihova trupla zažgal. Po doslej najdenih oblekah žrtev sklepajo, da je morilec, ki predstavlja drugega Landruja, umoril 25 žensk. Na dvorišču poslopja so našli okoli 3 m globoko apnenico, v kateri so našli še 13 človeških trupel.

× **Alžirsko in marško civilno prebivalstvo brez zdravil.** V Alžiru in francoskem Maroku je izbruhnila med vojaki epidemija legarja in koz. Kakor javljajo iz Alžira, so degaulistične in angloameriške vojaške oblasti zategadelj zaplenile vsa zdravila. Med civilnim prebivalstvom je veliko ogorčenje, saj nima sedaj samo nikakih zdravil proti legarju in kozam.

× **Pastor — tihotapec.** V Carigradu se 17. t.m. prične razprava proti angleškemu pastorju Littleju iz Antakyje, katerega so pred nedavnim časom pri prekoračenju turško-sirijske meje zaprli zaradi tihotapstva. Pastor Little je tihotapil denar in dragulje v večjem obsegu v Sirijo.

× **Novi židovski zločini v Palestini.** Židovske organizacije in židovski tisk v Palestini morajo priznati, da so tamkajšnji atentati delo židovskih mladinskih organizacij. V Haifi so židje umorili več policijskih častnikov in policajev. Židovski časopis »Hazman« skuša zločine olepšati in se izgovarja, da storilci niso običajni gangsterji, temveč da jih preveva »nacionalni bojni duh«. Na vsa ta dejstva je treba resno gledati. Ona namreč dokazujejo, da nekatere židovske organizacije vrše umore ter da hočejo izzvati v Palestini državljansko vojno, kakor to napovedujejo že več mesecev.

× **Gladovna stavka članov irske domoljubne organizacije IRA.** Kakor javlja dnevnik »Daily Express« iz Belfasta, se vedno bolj širi gladovna stavka članov organizacije IRA, zaprtih v nekem belfaškem zaporu. Šef štaba IRA-jevcev strada že 18 dni, njega pa posnema še 28 njegovih članov. Vsi ti so bili sklenili, da bodo stradali do smrti, ako severnoirska vlada ne bo ravnala z zaprtimi IRA-jevci kot političnimi jetniki in ne kot s kaznenci.

× **Velik požar v Lizboni.** Na največjem lizbonskem tovornem kolodvoru je v nedeljo izbruhnil ogenj, ki se je hitro razširil v velepožar. Zgorela je velika količina blaga, pripravljenega za vkrcanje, med njim nad 300 ton plutovinastega lesa za Anglijo .

× **»Po vojni bo Anglija revnejša kakor je bila pred njo.«** Britanski radijski komentator L. V. Hodson je nedavno govoril o angleških izgledih za življenje po vojni ter je med drugim dejal, da je zadnji bliskoviti nemški napad na London nedvoumno poučil Angleže, da vojna z Nemčijo še ni končana, temveč da je treba računati še z velikimi težavami. Največja nevarnost pa je in bo pretirani optimizem v veliki Britaniji. Le eno je gotovo, da bo namreč Anglija izšla iz te vojne bolj revna kakor je vstopila vanjo. Britanski otok bo v mnogih pogledih revnejši tudi od drugih delov imperija. Predvsem mu bo manjkalo dragocenega človeškega materiala. »Morda se bo zgodilo,« je dejal dobesedno, »da se bomo nekega dne zbudili s hudim glavobolom ter da bo tej vojni sledila grozovita pobitost.«

× **Sovražnik še vedno spoštuje nemškega vojaka.** V angleškem dnevniku »Manchester Guardian« prinaša kapetan Donald Leslie, ki se je nedavno vrnil z bojišča v Italiji, članek o nemškem vojaku. Na vprašanje, ali je slednji res tako dober, kakor splošno izjavljajo, je Leslie odgovoril z odločnim »da«. Dejal je: »Nemec je odličen, dobro disciplíniran in odporen vojak, ki tudi tehnično popolnoma obvlada svoje orožje in ga zna do skrajnosti izrabiti. Za vojskovanje je dobro izvežban ter vzdrži vedno do konca, kar je za nas izredno neugodno. Trdno stoji za Hitlerjem, zmaga nemškega orožja pa mu je samo ob sebi umevna.«

× **Prebivalci New Yorka ne smejo nič slišati o vojni.** »Včeraj je bil za New York konec vojne«, tako se norčuje komunistični časnik »New York Daily Worker« v številki od 7. marca; svojim čitateljem razlaga ves razjarjen, da ostali dnevniki niso prinesli v večerni izdaji prejšnjega dne nobenih člankov o vojni na prvi strani. »Ta trditev odgovarja dejstvu«, poroča dopisnik dnevnika »Daily Telegraph«. »V resnici so se newyorški listi v večernih izdajah bavili na prvi strani le z vestmi, ki naj pomagajo čitateljem, da se otresejo morečega vojnega ozračja. Namesto poročil o poteku vojne smo čitali le točna poročila o justifikaciji žida Luisa Buchhalterja, ki je bil zaradi umora usmrčen v kaznilnici v Sing-Singu. Dalje je bil točno obrazložen umor bogate dedinje pivovarne Lonargan, ki jo je ubil njen soprog. Dalje so bila priobčena poročila o nadaljnjih umorih v New Yorku in njegovi okolici, poročila o rojstvu četvorčkov, ki pa so kmalu po rojstvu umrli, in dopisnik gospodarskega oddelka je tožil o izredno zapletenih davčnih izjavah o dohodkih, katere mora vsakdo predati do 15. marca. O vojnih dogodkih pa ni bila priobčena niti besedica.«

× **Nasilstvo nasproti nevtralcem.** Zavezniki napadajo po radiu in časopisju zdaj to, zdaj ono nevtralno državo. Menda bi vse radi potegnili v vojni metež in tako ribarili v kalnem. Portugalski list »Esfera« obsoja zavezniške napade na nevtralne države in pravi: Ti napadi so usmerjeni na duševna razpoloženja narodov, prav tako, kakor če napadaš v boju stoječe vojske s taktiko, načrtno in strateško. Enkrat je diplomacija, drugič gospodarski pritisk in če vse to še ne pomaga, potlej pač preidejo k napadu z orožjem. Niti Vatikanu ni bilo prizanešeno pred besom tistih, ki nočejo razumeti, da še obstojajo nevtralci. Zadnji napadi na poslopja, ki so v službi Vatikana, so izliv onih nazorov, ki jih dnevno razširjajo po vsem svetu, in po katerih menijo, da se naj vojna šele tedaj konča, ko bo uničeno vse, kar predstavlja kako duhovno ali moralno dobrino. Zaradi tega pojmovanja je vojna postala uničevalka mest in morilka otrok. Kako bodo vzpostavili red v državah, kjer imajo umor, sabotažo in požig kot delo, ki zasluži največjo nagrado in slavo? vprašuje list. Kakšna zmaga naj bo zmaga, ki temelji na mržnji, krvi, zločinu in strahovanju? Kdo bo utegnil pozneje krotiti tolpe, ki so se združile v vojske za sejanje nereda? Napad proti nevtralnim državam, tako končuje »Esfera«, je le sredstvo za tistega, ki se ne zna boriti z redom.

× **»Španija je protikomunistična in se čuti dolžna, da brani evropsko civilizacijo,«** piše barcelonski dnevnik »Solidarida Nacional« v komentarju z gospodarskimi represalijami zaveznikov proti Španiji. »Sedaj je naloga, da rešimo evropsko civilizacijo pred Sovjeti in njihovimi zavezniki. Ni nikakega opravičila za zvezo s komunizmom, posebno pa, ko se vodi danes borba za obstoj vse Evrope. Nihče nas ne bo mogel odvrniti od našega protikomunističnega stališča.«

× **Ameriške beznice v Londonu.** Da bi ugodili željam in potrebam severnoameriških vojakov v Angliji, so odprli v Londonu večje število pivskih lokalov, ki so odprti dan in noč. Ti lokali so postali v teku časa, kakor poroča londonski dnevnik »Daily Mirror« prave beznice. Pred kratkim časom so policijski agenti temeljito prerešetali te lokale. Nekatere je dala policija tudi zapreti. »Brezvestni elementi«, tako poroča dnevnik, »so izkoristili položaj ter kupčujejo na debelo z racioniranimi predmeti in zaslužijo bajne vsote z izdelavo alkohola.«

× **»Če je 60 bombnikov sestreljenih, mora tisoč** delavcev eno leto delati na tem, da jih nadoknadijo,« je izjavil po poročilu angleškega dnevnika »Daily Maila severoameriški minister oboroževalne industrije Nelson v govoru, v katerem je svaril Američane pred prekomernim in prehitrim optimizmom.

× **Graditev dominikanskega samostana na Margaretinem otoku.** Budimpeštanski šef gradbenega urada je načeloma ugodil prošnji dominikanskega reda za zgraditev samostana in kapelice na slovečem Margaretinem otoku sredi Donave, vendar pa je sklenil, da bo izdal dokončno odločitev šele po predložitvi gradbenih načrtov, nakar bo določil ozemlje, ki pride v poštev za gradnjo.

Varčujmo z elektriko!

I. PRI RAZSVETLJAVI

1. Ugasni luč vsakokrat, ko zapustiš prostor, četudi ga zapustiš le za kratek moment! Pet takih »momentov« na dan po dve minuti znese na mesec pet ur!

2. Ne zatemni z zastori sobe prezgodaj in ne nehaj z zatemnitvijo prepozno. Morda sije zunaj že sonce, tvoja soba pa je še vedno zatemnjena in gori v njej žarnica.

3. Vsa dela, ki zahtevajo dobro luč: pisanje, branje, šivanje itd., opravi pri dnevni razsvetljavi, zato pa se pri večernem kramljanju zadovolji s šibkejšo lučjo!

4. Ako moraš opravljati tudi zvečer dela, ki zahtevajo dobro luč, uporabljaj namizne svetilke. Z majhno žarnico dobro razsvetliš delovni prostor. Pri tem pa ne pozabi ugasniti stropne svetilke.

5. V stranskih prostorih, t. j. v predsobi, kopalnici, shrambi in v stranišču zamenjaj močnejše žarnice s šibkejšimi.

6. V spalnici uporabljaj le svetilko na nočni omarici. Istotako uporabljaj v kopalnici le svetilko pri ogledalu (ako je motirana) in ne uporabljaj močnejših stropnih žarnic.

7. S svetilke odstrani barvana stekla, ki požro mnogo svetlobe (kolikor to ne nasprotuje zatemnitvenim zahtevam). Za vojne čase so barvana stekla luksus.

8. Obriši prah s svetilk in žarnic; pomni, da prašne žarnice in prašna stekla dajo za eno tretjino slabšo razsvetljavo.

9. Pomni, da bela barva dobro reflektira svetlobo in s tem mnogo doprinaša k razsvetljavi sobe. Zato uporabljaj bele zavese in bele namizne prte.

10. Z dobro porazdelitvijo dela tudi varčuješ s tokom. Opravke izven hiše opravi po možnosti proti večeru v polmraku.

Ravnaj se po navedenih načelih in uspeh na koncu meseca ne bo izostal!

II. V GOSPODINJSTVU

1. Pripravi najprej vse perilo za likanje, potem šele prični likati. Likaj po možnosti brez pavze, s čimer mnogo prihraniš na električnem toku.

2. Izklopi likalnik, četudi le za kratek čas prenehaš likati (ako pozvoni hišni zvonec, pokliče telefon, pogledaš za otroci itd.).

3. Proti koncu likanja izklopi likalnik pravočasno ter s preostalo toploto v likalniku zlikaj lahko perilo.

4. Ne likaj brez potrebe vsega perila, kakor n. pr. brisač, rjuh, lahkega trikotažnega perila i. t. d.

5. Pri kuhanju na električne plošče uporabljaj le lonce s popolnoma ravnim dnom.

6. Uporabljaj le take lonce, ki imajo enak ali pa večji premer kakor plošča, nikakor pa ne lonca z manjšim premerom.

7. Najprej pripravi jedila, postavi lonce na ploščo in šele potem vključi električni tok.

8. Pokrij takoj lonec s pokrivalom in po nepotrebnem ne odkrivaj loncev zaradi kontrole. Pri električnem kuhanju je taka kontrola le proti koncu potrebna.

9. Preklopi pravočasno ploščo na najmanjšo stopnjo in pravočasno tudi izklopi. Z ostankom toplote v plošči se jed dokončno skuha.

10. Pri kuhanju krompirja ali zelenjave nalij samo za dva prsta vode. To za kuhanje popolnoma zadostuje. Pri ostalih jedilih nalij toliko vode, kolikor je to neobhodno potrebno.

11. Po kuhanju poglej, če je štedilnik v resnici odključen.

12. V električnem loncu segrej le toliko vode in na tako temperaturo, kolikor je res neobhodno potrebno.

13. Pri električnem bojlerju vzemi raje prho, ki porabi komaj eno tretino vode normalne kadne kopeli.

14. Ne devaj gorkih jedil v hladilno omaro, temveč jih pusti, da se prej ohlade

15. Vrat hladilne omare ne puščaj odprtih, odpri jih po potrebi in to le kratek čas.

16. Grelne blazine, kremenčaste svetilke itd., uporabljaj le v primeru bolezni.

III. PRI RADIJSKEM APARATU

1. Odklopi radijski aparat, ako ga nihče ne posluša.

2. Pomni, da radio porabi enako toka, naj igra glasno ali potiho, zato ne nastavi radio »na tiho«, ako ga ne maraš poslušati, temveč ga izklopi.

Vedi, da radijski aparat porabi toliko toka kakor srednjevelika žarnica, zato je varčevanje na mestu.

SMEŠNICE

PAMETEN OSEL IN NEUMNA KOKOŠ

Stric Janez vpraša nečaka Slavka: »Kaj misliš, Slavko, katera žival je najbolj neumna?«

»Osel.«

»Zakaj pa ravno osel. Osel spada med pametnejše živali, prenaša tovore in vozi. Najbolj neumna je kura, ker v najdražjih časih nese najbolj drobna jajca.«

NI IZBIRČNA

»Še eno vprašanje, mala,« pravi gospodinja deklici, ki se je ponudila za služkinjo. »Ali imate radi mačke in papige?«

»Oh, gospa, prav nič nisem zbirčna. Rada jem vse, kar dobim.«

STRAH

Mož pride ponoči natreskan domov. Žena se razhudi:

»Strašno, pravkar je ura odbila eno!«

»Ali si čudna! Manj vendar sploh ne more biti!« se odreže dobrovoljček.

PRED SODIŠČEM

— Obtoženec, glejte, da dokažete svoj alibi. To je zelo važno, — pravi sodnik in skuša obtožencu pomagati. — Ali vas je morda kdo videl med vlomom?

— Ne, hvala Bogu, nihče.

V TELEFONSKI CELICI

— Čujte gospod, že pol ure držite slušalko v roki, ne da bi spregovorili le eno besedo. Čas je že, da se umaknete iz telefonske celice.

— Še trenutek, prosim, pravkar se živahno razgovarjam s svojo ženo.

NERODNO

Micka gre na pošto: »Ali je zame poštnoležeče kakšno pismo?«

»Pod kakšno značko?« vpraša poštni uradnik.

»A. B. 11.«

Uradnik: »Tu je eno pismo, toda z značko: AA BB 1111.«

Micka: »Je že pravo! Moj ženin namreč jeclja!«

VSAK PO SVOJE

— Kako moreš trditi, da se ženiš iz ljubezni, ko ima tvoja nevesta milijon.

— No, in kaj? Mar se ti ne bi mogel zaljubiti v milijonček?

IZBIRA POKLICA

»No, deček, kaj pa hočeš postati, ko boš velik?«

»Najprej učitelj, to hoče oče, potem glasbenik, to hoče mati, in potem bom letalec!«

ZAHVALA

»Prav lepa hvala, deček. Se bom že sama še zahvalila pri tvoji mami za teh prelepih deset jabolk.«

»Ah, gospa, ali bi ne bili tako prijazni in se zahvalili za petnajst?«

PREPROSTO VPRAŠANJE

Šolski nadzornik: »Res ste neumni, otroci! Na nobeno vprašanje ne znate odgovoriti, niti na najlažje ne. No, zdaj pa vi mene kaj vprašajte.«

Učenec: »Če potrebujem tri sto štirideset in pol metra bele flanele, da sešijemo sionu črn jopič, koliko časa potrebuje hroma miš, da se splazi skozi sod malinovca?«

ZAKONCA

Zakonca stojita na pomolu.

Vlačilec vleče težko naložen čoln proti toku.

Zakonec vzdihne: »Kakor v zakonu! Mož je vlačilec, delati mora in garati, čoln, ki ga vleče, je pa žena...«

Žena prikima: »Uganil si, Tone. Tako kakor pri naju! Vlačilec to si ti, ves dan kašlja, puha in stoka, medtem ko mora čoln, to sem jaz, nositi vse težko breme.«

NA SKUŠNJI

Slavni dirigent Arthur Nickisch je imel nekoč v mestnem gledališču v Leipzigu skušnjo opernega orkestra. Kar je odložil taktirko in se obrnil k enemu izmed fagotistov: Vi pa še danes niste zajutrkovali, kaj ne? ga je vprašal.

— Saj res nisem, toda kako veste to, se je začudil fagotist.

— Ker požirate polovico not, — je jezno govoril Nickisch.

Domače zdravilne rastline

Kako jih nabiramo in sušimo

44. ZOBNIK

ali bleu je zoprno diseca, omotno strupena rastlina, zato je treba pri nabiranju največje opreznosti. Nabiramo navadno zgolj liste, ki se prodajo ali presni ali suhi. V denar pa gre tudi seme. Če nabiramo samo liste, porežemo vrhove in osmučemo liste doma, ako pa hočemo imeti tudi seme, smemo nabirati liste le v daljših razdobjih, da se rastlina predčasno ne posuši in da more seme dozoreti.

Zobnik raste po pustih krajih, največ po grobljah in ob starih zidovih. Zraste kakega pol metra visoko ali nekoliko više. Vsa rastlina je porasla z mehkimi, lepljivimi dlakami. Listi rasto premenjalno in so šobasto krpati. Cveti imajo vrčasto čašo, nacepljeno na pet zobcev in neenako peterokrp venec, ki je bledorumen in vijoličaste žilast. Vijoličaste se tudi prašnice peterih prašnikov. Iz pestičeve plodnice se razvije mnogosemenska glavica, ki tiči v povečani čaši in se odpira s pokrovcem.

Listje in seme sušimo najbolje na podstrešju. Hranimo ga v zaprtih posodah. Zdravilna učinkovitost traja leto dni. — Listje se proda tudi presno za zobnikov izvleček.

Z zobnikovim izvlečkom in oljem zdravijo razne trganja.

Križanka št. 11

Da bo reševanje nekoliko težavnejše, smo tokrat izpustili opredelitve vseh besed, ki so sestavljene samo iz dveh črk. Tako bo ustreženo tistim, ki so jim naše križanke prelahke in si želijo trših orehov.

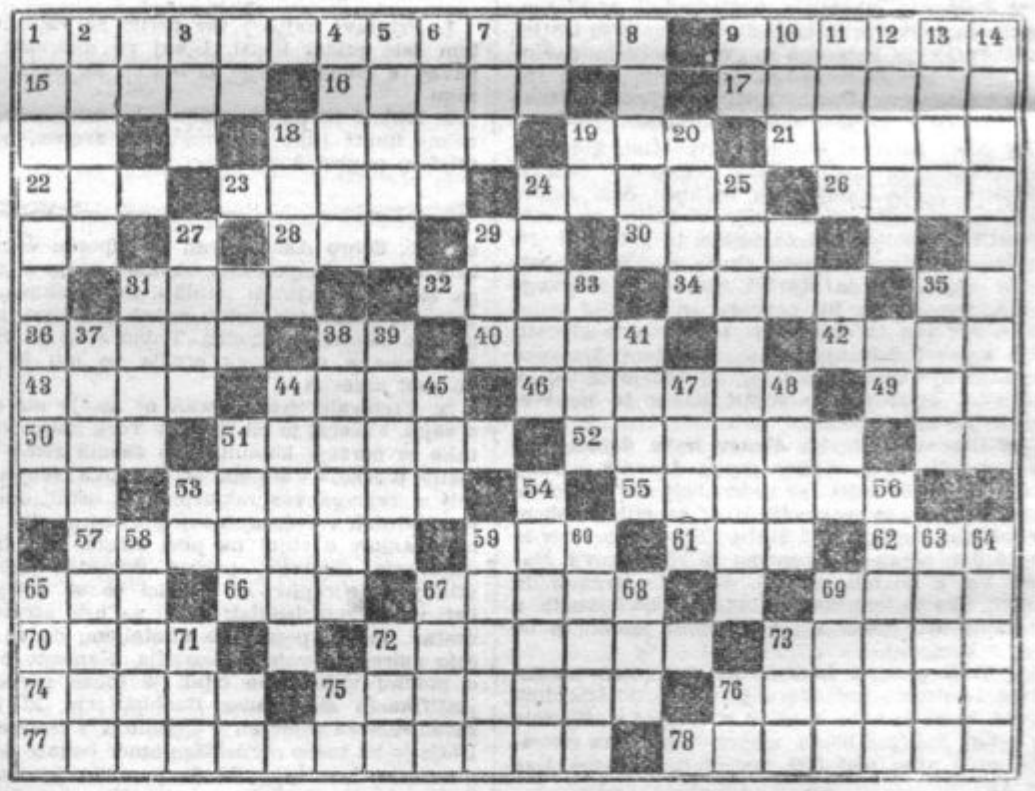

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. sloviti bagdadski kalif (786 do 809), ki ga slavijo pravljice »1001 noči«, 9. otočje ob norveški obali, 15. upoštevanja, obzirnosti, 16. grška muza, 17. izboklinast, ne gladko tekoč, 18. v starih amfiteatrih s peskom posut prostor, 19. otok v Jadranskem morju, 21. pri Rimljanih boginja cvetane, danes skupno ime za vse rastlinstvo, 22. rečica v južni Franciji (departma Herault), 23. vladarski znak, simbol zmage, nekdanji denar, 24. duhovna pesem, kakršnih je okoli 150 ohranjenih v svetem pismu stare zaveze, 26. slano jezero v osrednji Aziji, 28. ime filmske igralke Mirande, 30. primanjkljaj, izguba na teži, 31. pristanišče, 32. pokvarjen, nezdrav, 34. sestanek vodstva, 36. rdeče se svetiti, 40. rimski pesnik, ki je živel v pregnanstvu ob Črnem morju, 42. jančja koža, 43. diplomatski dopis, 44. grška črka, 46. tropska rastlina in njen okusni sadež, 49. rastlina, ki služi za pridobivanje maka, 50. okrajšano žensko ime, 51. doraščati, razvijati se do polnovrednosti, 52. arabska kneževina, 53. svet med dvema višinama (množina), 55. kemično barvilo, 57. ženski okras, 59. vprašalni in nedoločni zaimek, 61. okrajšano srbsko moško ime, 62. tu je, na, glej, 65. živalski glas, 66. glej 61. vodoravno, 67. zborno cerkveno petje, 69. nad, po, 70. plug brez koles, 72. grška boginja lova, Zevsova hči, 73. madžarsko žensko ime, 74. so od vode obdani okoli in okoli, 75. toaletna potrebščina, 76. prelaz v Vzhodnih Alpah, železniška postaja na progi Berlin-Rim (fon.), 77. vulkan v Mexiki, 78. zimsko sportna postojanka na Gorenjskem.

Navpično: 1. asirski vojskovodja, znan iz svetega pisma, 2. portugalsko otočje v Atlantskem morju, 3. časovna enota, 4. otok ob maloazijski obali, 5. tuje žensko ime, 6. okvara, poškodba, 7. oče, 8. igra s kartami; norec, 10. v porfirju, 11. industrijski kraj pod Pohorjem, 12. pomoč, podpora, 13. pritok Drine, 14. reka v severni Finski, 18. solo-petje ob spremljevanju godbe (tuja končnica), 20. žitno steblo, 24. pritok Vrbasa, 25. so se sedaj vse morale lotiti drugega dela, 27. redovniško oblačilo, 29. češka pritrdilnica, 31. časovne enote, 33. odprtina v steni, okenca, 35. prav tak, vendar ne isti, 37. raztegnjeno v dolžino, 38. reka v južni Bolgariji, 39. nazivi, označbe, 41. kraljica pri šahu, 44. gora v Karavankah, 45. grška boginja, 47. žensko ime, 48. mesto na švedskem (ob progi Upsala-Göteborg), 51. francoski romanopisec (1840—1902), 54. pristanišče v južni Italiji, 56. cesar starorimske države (množina), 58. tek z dolgimi skoki, 59. sidra; orodje (množ.), 60. tuje moško ime, 63. sonetni je Prešernov najlepši, 64. neobdelana zemlja ob koncu njive, 65. voda pri 100° C, 67. riba; vrsta pečiva, 68. zunanja podoba, določena oblika, 69. paragraf; beseda, ki opredeljuje spol druge besede, 71. čutni organ, 72. angleško pivo, 73. boginja starih Rimljanov.

*

REŠITEV KRIŽANKE ST. 10

Vodoravno: 1. sreda, 5. Dunajčanka, 13. siv, 16. pero, 17. Homer, 18. arak, 19. tara, 20. oko, 21. talon, 22. spoj, 23. talar, 24. še, 25. mesar, 26. klen, 27. porok, 28. kipar, 29. kvak, 30. Jukon, 32. okoren, 34. trop, 35. senik, 36. ko ,37. varen, 33. svit, 39. mesto, 40. Krn, 41. Alan, 42. parlamenti, 44. trud, 45. Nil, 46. garda, 47. Anti, 48. Kioto, 49. jj, 50. Parma, 51. ajda, 52. Kanton, 53. Marta, 54. brada, 55. Varta, 59. polje, 60. norme, 61. karo, 58. krsta, 63. trn, 64. olja, 65. kadi, 66. sraka, 67. mrak, 68. ste ,69. ponočevati, 70. brga.

Navpično: 1. spoštovanje, 2. reke, 3. Ero, 4. do, 5. dolar, 6. umor 7. Nen, 8 ar, 9. Čapek, 10. Aron, 11. naj, 12. kk, 13. salon, 14. Irak, 15. Var, 17. Hasan, 19. tarok, 21. tepen, 22. slap, 23. Tokio, 25. miren, 26. kvota, 27. punti, 28. koral, 29. krila, 30. jesti, 31. Londončanka, 33. kalij, 34. tvrda, 35. Senta, 36. kruto, 38. sarma, 39. menda, 40. krota, 42. parte, 43. Majda, 44. tinta, 46. garje, 48. Karla, 50. palma, 51. Arno, 52. kasta, 53. morje, 54. birič, 55. viski, 56. polt, 57. Lado, 58. vrat, 59. drag, 60. nos, 61. kan, 62. kra, 63. tri, 65. ko, 66. sv., 67. mr.

Für das Konsortium — Za konzorcij »Domovine«: Josip Reisner. Direktor i. R. — direktor v p., Igriška 3. — Schriftleiter — urednik: Davorin Ravljen, Journalist — novinar, Stari trg 7. — Für die Druckerei — Za tiskarno »Narodna tiskarna«: Fran Jerán, Direktor — ravnatelj, Alešovčeva 6. — Alle in Laibach — vsi v Ljubljani.